

NAŠA MOČ

LIST ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI

Izhaja dvanajstkrat na leto. — Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice Din 1'—, za vse ostale Din 16'—.

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19, telefon 25-21 in 25-22.

LETNIK IV.

MAREC 1939

ŠTEV. 3

Papež Pij XI.

V petek, 10. februarja 1939, je umrl svetilni oče papež Pij XI. Zadnje njegove besede, ki jih je vrhovni poglavar katoliške Cerkve jasno in razločno zašepetal, preden je odšel v večnost, so bile:

1922

1939

»Mir, mir, o Jezus!«

Ob smrti enega največjih cerkvenih poglavarjev, ki je neustrašeno stal na braniku krščanstva nasproti modernim zablodam, na braniku kulture duha nasproti kulturi surove sile, se ves kulturni svet klanja veličini papeštva.

Papež je mrtev, živel papež!

Žena in zavarovanje

(Radio-predavanje v ženski uri dne 20. jan.)

Kadar povprečni naš človek sliši besedo »zavarovanje«, navadno skomizgne z rameni in si na tihem reče: Ze spet ta presneti sekuranc! In vendar je zavarovanje vseh vrst med vprašanji, ki dandanes globoko posegajo v gospodarsko in socialno življenje narodov. Celo to lahko trdimo, da je v neki meri stanje zavarovanja izpričevalo za stopnjo civilizacije in kulturnosti naroda. Črnci v afriških pragozdovih zavarovanja ne poznajo, zato pa je zavarovanje v najraznovrstnejših oblikah mogočno razvito po vsem

civiliziranem svetu. V Združenih severno-ameriških državah je zavarovanje nekaj tako samo po sebi umevnega, da je nezavarovan Amerikanec bela vrana. V Angliji, ki jo lahko imenujemo zibelko modernega zavarovalstva, je zavarovalstvo med prvimi gospodarskimi činitelji. V novi Nemčiji posveča država zavarovalstvu prav posebno pozornost. Enako je v Sovjetski Rusiji, v Italiji, na Poljskem itd. Nič manj ni razvito zavarovalstvo na daljnem Japonskem, v novejšem času pa se zavarovalniška misel naglo širi tudi na

Mi rustemo!

S pričujočo številko »Naše moči« povišujemo mesečno naklado na

109.000 izvodov.

Noben list v naši državi se ne more meriti z nami. Zato tudi podjetja in podjetniki v nobenem časopisu ne oglašajo s takim uspehom kot v »Naši moči«. Kljub ogromni nakladi so cene našim oglasom zmerne.

Ako se želite poslužiti zares ugodne prilike za uspešno oglašanje Vaše trdke, pišite upravi »Naše moči«, kateri obenem sporočite besedilo oglasa in svoje želje glede velikosti. Dobili boste takoj pojasnila glede cene.

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici, oddelku »KARITAS« za točno izplačilo cele zavarovalne vsote po moji pokojni ženi. Vsakomur priporočam to pošteno in solidno slovensko zavarovalnico. Naj bo vsakemu zgled za točna izplačila posmrtnin.

Tratnik Josip,
Zagrad 79, Celje.

»JABLUS« za jabolčnik

Ako boste imeli premalo pijače za domačo uporabo, ako je Vaš sadjevec kisel, si pomagajte, če naročite priznani snov »JABLUS«, iz katere napravite najboljši jabolčnik ali hruškovec celo brez naravnega sadjevca. »JABLUS« se da mešati tudi z vsako drugo domačo pijačo ali vinom.

Cena: 50 l 39'50 din, 75 l 53 din, 100 l 69 din, 150 l 98 din, 300 l 182 din s poštnino vred.

Stotine pohvalnih pisem.

Glavno zastopstvo:

FRANC RENIER - Podčetrtek

Klepetavost je lastnost duševnih slabičev. Iz pametnega molčanja rastejo velike osebnosti.

Kmetovalec!

Najboljšo slamoreznilo, gepelj in vse druge poljedelske stroje, plug in brano, kotel za krmo in žganje, pumpo za vodo in gnojnico, poljedelsko orodje, vse stavbne in vodovodne potrebščine, štedilnike in peči, železo, črno, pocinkano, bakreno in medenasto pločevino in vso drugo železnino dobijo

po nizkih cenah

v stari domači trgovini

Fr. Stupica

v Ljubljani

Gospodarska cesta št. 1

NE VEMO NE URE NE DNEVA...

V zadnjem času je »KARITAS« med drugim izplačala

cele zavarovalne vsote ob smrti sledečih članov in članic:

Hayne Emanuel, Ljubljana, Zarnikova 15;
Dolenc Ciril, Ljubljana, Tavčarjeva 12-I;
Beber Lucija, Unec 54, p. Rakek;
Zabukovec Frančiška, Ljubljana, Trnovski pri-
stan 40;
Gorjanc Marija, Ljubljana, Privoz 8;
Sok Martin, Moškanjci 39;
Kegl Johana, Stara Nova ves 43, p. Križevci pri
Ljutomeru;
Sifrar Apolenija, Vnanje gorice 58, p. Brezovica;
Zalaznik Jakob, Kozarje 4, p. Dobrova;
Kovačič Ivana, Stanetinci 50, p. Sv. Jurij ob Ščav-
nici;
Erhard Katarina, Maribor, Koroška 172;
Jeriha Jožefa, Dev. Mar. v Polju 104;
Hamersak Alojzij, Ločki vrh 58, p. Sv. Urban pri
Ptuju;
Rožman Marija, Zg. Pristava 1, p. Sv. Vid pri
Ptuju;
Romih Katarina, Trbovlje-Loke 332;
Gradišnik Jakob, Vel. Grahovše 39, p. Sv. Rupert;
Slana Blaž, Hlaponci 42, p. Moškanjci;
Kogovšek Marija, Klanec 28, p. Kranj;
Gošte Anton, Št. Lampert 17, p. Sava;
Volf Antonija, Loke 3, p. Lukovica;
Sone Marjeta, Gmajna 23, p. Ježica;
Benčina Amalija, Maribor, Koroška 126;
Sternad Marija, Rošpoh 210, p. Maribor;
Domadenik Mihael, Zg. Hoče 44;
Babnik Janez, Črnuče 20, p. Ježica;
Hafner Frančiška, Moste, Ciglerjeva 28-I;
Prislan Neža, Veliki vrh 5, p. Šmartno ob Paki;
Potočnik Matej, Nova vas, Maribor;
Blasutto Alojzija, Maribor, Radvanjska 24;
Pajnič Ivanka, Ljubljana, Ravnikarjeva 8;
Vurkelje Franja, Ljubljana, Švabičeva 15;
Kenda Jera, Nemški rovt 16, p. Boh. Bistrica;
Hrustl Johan, Laze 38, p. Velenje;
Uršič Helena, Stražišče 6;
Nadižar Anton, Ljubljana VII, Verovškova 32;
Cajhen Ana, Ježa 18, p. Črnuče;
Košir Janez, Jesenice, Zg. Plavž 8;
Hren Marijana, Štepanja vas 52, p. Sp. Hrušica;
Zadravec Franc, Radislavci 68, p. Mala Nedelja;
Korinšek Viktorija, Ljubljana, Križevniška 4.

Brezplačno sozavarovalno vsoto je izplačala
KARITAS ob smrti 3-letne Katarine, hčerke pri
nas zavarovanih staršev Minke in Lovrenca Pre-
vodnik, Virlog št. 14, p. Škofja Loka.

Dvojno brezplačno sozavarovalno vsoto je iz-
plačala KARITAS ob smrti 5-letnega Bertonec
Antona, sina pri nas zavarovanih staršev Franči-
ške in Ivana, Golica 2, p. Selca nad Škofjo Loko,
ker se je po nesreči zadušil s fiziološkim, ki mu je
zašel v sapnik. »KARITAS«.

JAVNA ZAHVALA

Podpisana Dremelj Eva se na tem mestu za-
hvaljujem Vzemni zavarovalnici, oddelku »KA-
RITAS«, ki mi je po mojem pokojnem možu An-
tonu točno in vestno izplačala zavarovalno vsoto,
čeprav je bil zavarovan šele zelo malo časa. Zato
vsakomur najtopleje priporočam, da se zavaruje
pri tem domačem zavodu, ki vestno izplača celo
zavarovalno vsoto.

Dremelj Eva,
Zidani most 26.

Kitajskem, v Vzhodni Indiji in na tihomor-
skih otokih.

Mi se kaj radi ponašamo s svojo visoko
kulturnostjo ter se prištevamo med omikane
Evropejce. Če bi nas pa sodili po našem raz-
umevanju za pomembnost zavarovanja, bi
naša kulturnost dobila precej drugačno lice.
In zanimivo je, da je zlasti ženski svet proti
zavarovanju, pa naj že gre za osebno zava-
rovanje ali za zavarovanje zoper požar, ne-
zgode, vlom in podobno. Nekje sem čitala
izrek: Mnogo je žena, ki so protivnice zava-
rovanja, ne poznam pa vdove, ki bi za-
varovanju bila neprijazna. Ta izrek za nas
žene ni posebno laskav. Pove namreč, da nas
mora šele sila in pomanjkanje spametovati,
da koristnost zavarovanja razumemo. Pa je
kljub vsemu ta izrek resničen. Kolikokrat
čujemo govoriti zavarovalniške agente: Saj
bi bil napravil posel, če se ne bi vmes vta-
nila žena.

Zato je kar prav, da se v okviru ženske
ure pomenimo vsaj kratko o zavarovanju. Če
bo moje predavanje doseglo vsaj to, da se bo
slovensko ženstvo ob besedi zavarovanje
zresnilo in zamislilo, bo namen predavanja
dosežen.

Predložimo si najprej nekaj dejstev: Od
100 moških, ki so stari 30 let, jih doseže
60. leto življenja le 63, 37 jih pa prej umrje.
Od 100 moških, ki so stari 40 let, jih doseže
60. leto le 74, 26 pa jih prej umrje. Na vsak
deveti zakon odpade ena smrt moža v teku
prvih 10 let zakona. Med petimi možmi je
vedno eden, ki mu ni dano doživeti dobe,
v kateri naj bi se njegovi otroci šolali in
pripravili za življenjski poklic. Od 40 otrok,
ki so izgubili očete, navadno le en sam
obiskuje višje šole, odnosno se temeljito
pripravi za poklicno delo. Vsi drugi morajo
zgledaj v službe in nikdar v življenju ne do-
sežejo tega, kar bi bili dosegli, ako bi imeli
očeta in bi se ob očetovem zaslužku izsolali.

To so dejstva, ki jih je dognala znanost
in ki jih ni mogoče ovreči. Ta dejstva pa
zlasti ženi in materi govorijo nazoren opo-
min, da pravočasno pomaga ustvariti v dru-
žini in družinskem gospodarstvu tako stanje,
ki bo kljub nesreči ali smrti moža in očeta
omogočilo nadaljnje nemoteno družinsko živ-
ljenje. Tako stanje je pa mogoče ustvariti le
z varčevanjem. A varčevanje s pomočjo hra-
nilnice — kakor je priporočljivo — vendarle
ne daje polne gotovosti. Višina kapitala je
tam namreč odvisna od mnogih činiteljev:
od tega, koliko vlagas, od tega, koliko časa
redno vlagas, in še od tega, da vloženega
kapitala brez velike potrebe ne dvigneš. Zla-
sti to slednje je važno. Dognano je namreč,
da od 100 vlagateljev po 5 letih le redko-
kateri še vloga, ne da bi prej že del vloge
dvignil.

Zato v sodobni družbi vedno bolj stopa
v ospredje način štedenja v obliki zavarova-
nja, predvsem v obliki življenjskega zava-
rovanja. Za to zavarovanje je značilno zlasti
dvoje:

1. Že po plačilu prve premije prevzame
zavarovalnica jamstvo za izplačilo cele zava-
rovalne glavnice. Ako se n. pr. 25 let stara
ženska zavaruje za primer svoje smrti za
10.000 din in plača prvo mesečno premijo
v znesku nekako 19 din, izplača zavaroval-
nica 10.000 din takoj, čeprav bi dotičnica
umrla na poti s pošte, pri kateri je pravkar
vplačala malenkostni znesek 19 din. (Op. ur.:
K redni premiji je prvokrat plačati še pri-

stopnino.) Samo pomislimo, koliko časa bi
bilo treba vlagati mesečno po 19 din v hra-
nilnico, da bi si prihranili 10.000 din!

2. Iz hranilnice lahko denar vsak čas
dvignemo. Izkušnja kaže, da ljudje dvigajo
denar v zelo malovredne svrhe. Gospodinja
vloga morda denar vse leto. Pa pride dru-
žinski praznik in zdi se ji potrebno kupiti
to in ono, brez česar bi sicer družinski praz-
nik prav lahko potekel. In gre ter dvigne
v teku leta privarčevano vsoto. Vložna knji-
žica je spet prazna in spet je treba začeti
vlagati, ako hoče dati nekaj na stran za pri-
mer velike potrebe. — Drugače je pri živ-
ljenjskem zavarovanju. Tu moraš plačati
dogovorjeno premijo, če nočeš, da nastane
škoda. Če namreč v teku prvih treh let za-
varovanja prenehaš plačevati premijo, izgu-
biš vse, kar si vplačala. Pa tudi po poteku
treh let ni priporočljivo prenehati s plače-
vanjem premije, čeprav potem vplačani zne-
ski niso več izgubljeni. Je pa tudi pri zava-
rovanju poskrbljeno, da si z vplačanimi pre-
mijami pomoreš, če nastopi nenadna huda
stiska. Če namreč plačuješ premije najmanj
3 leta, lahko vsak čas dobiš na polico gotov
znesek kot posojilo proti zmernim obrestim.
Posojilo lahko vračaš v obrokih in imaš po-
tem polico spet čisto. Kljub temu pa razpo-
lagaš z vplačanimi zneski le omejeno in je
tako vedno poskrbljeno, da ti bo izplačana
cela zavarovalna vsota, ako dogovorjeno dobo
doživiš, oziroma ako prej umreš.

Z vsem tem nočem reči, da varčevanje
potem hranilnic ni pametno. Ker zahteva
mnogo moralne moči, je celo bolj vzgojno.
Vendar je treba računati s človekovimi sla-
bostmi, pa je zato zavarovanje poleg varče-
vanja nujno potrebno.

Kljub zelo očitnim prednostim, ki jih
ima zavarovanje, pa se prav žena in gospo-
dinja največkrat zelo težko odloči za zava-
rovanje. To je v neki meri razumljivo. Saj
je ona tista, ki mora s skromnimi moževimi
dohodki gospodinjiti tako, da nikomur v dru-
žini ničesar potrebnega ne manjka. Največ-
krat bi se mesečna bilanca gospodinjstva za-
ključila z izgubo, če ne bi gospodinja vsake
pare dvakrat obrnila, preden jo izda. Sedaj
ti pride pa še to zavarovanje, za katero je
treba šteti kar lepe kovače na mesec! »Ne
morem in ne zmorem!« — pravi navadno
gospodinja.

Toda pametna in preudarna gospodinja
misli drugače: Kaj bo pa takrat, če moževi
dohodki sploh odpadejo, ker prerano umre?
Danes ne moreš izhajati s polnimi moževimi
prejemki, kako boš pa izhajala takrat, ko teh
prejemkov sploh ne bo več, ali bodo pa skr-
čeni v majhno pokojnino? In bo potreba
morda takrat še mnogo večja, ker bodo otroci
starejši in bodo vedno več zahtevali! Marsi-
katera žena misli, da bi si ob moževi smrti
pač pomagala s tem, da bi šla sama v služ-
bo. Pa je veliko vprašanje, če bo službo do-
bila. In če jo bo dobila, gotovo ne bo tako
plačana, kot je bil plačan mož. Lahko pa, da
moževa smrt nastopi takrat, ko si že vsa iz-
črpana in ostarela in za delo v dobri meri
nesposobna. Da, ni je bolj pomilovanja vred-
ne stvari kot je vdova, ki je še včeraj stala
trdno in samozavestno v življenju, ker jo je
podpirala močna moževa roka, ki je znala in
mogla zaslužiti tudi dovolj sredstev za živ-
ljenje, danes pa nima nikogar in nima ničesar.
S strahom zre v naslednji dan, ko bo
še za spoznanje siromašnejša. Zavarovanje ti

res ne more vrniti moža, a v tistih najtežjih trenutkih življenja ti je močna in učinkovita opora.

Tudi to bi morala preudarna žena premisliti, da denar za zavarovanje ni tako porabljen, kot če ga dajem trgovcu, mesarju, krojaču in za druge gospodinske potrebe. Ta denar bo prišel enkrat nazaj v družino in to prav v trenutku, ko ga bo družina najbolj potrebovala, t. j. v primeru smrti, ali pa v starosti, ko se zmanjša delovna moč in pridobitna zmožnost.

Mnogokrat je slišati žene, ki menijo: Nič ne rečem, zavarovanje je pametna stvar. A moj mož danes ima službo in lahko plačamo premijo. Če pa službo izgubi, bo pa vse izgubljeno. — Tudi tako govorjenje je kaj malo premišljeno. Mogoče, da bo izgubil službo. Dandanes se to mnogokrat pripeti. Toda zaradi tega nisi danes odvezana dolžnosti, da skrbiš za primer smrti ali za starost. Starost in smrt sta namreč dve dejstvi, ki prav gotovo nastopita v življenju, to pa, da bo tvoj mož brezposeln, je samo mogoče, ne pa gotovo. — Končno pa: Kdo pravi, da bi bil v takem primeru denar izgubljen. Po 3-letnem plačevanju imaš možnost, da na polico najameš posojilo ali jo pa odkupiš in tako prideš do denarja, ki bi ga prav gotovo ne imela, ako ne bi bila sklenila zavarovanja. — Poznam dobro stoječe ljudi, ki za časa zadnje gospodarske krize niso mogli prehladiti zavarovanja. Imeli so lepe prihranke v hranilnici. A ti so bili zamrznjeni. Nikjer ni bilo dobiti denarja. Tedaj so se spomnili na zavarovanje. Življenjsko polico so predložili zavarovalnici in v teku dobre pol ure je bil denar tu. Za visoke vsote zavarovani trgovci vedo povedati, da so v tistih težkih časih mogli le z denarjem, ki jim je bil na razpolago iz zavarovanja, uteči velikim izgubam in stroškom. Že sam ustroj zavarovalnic je tak, da je pri njih denar v neprestanem dotoku in odtoku. Tudi v časih krize so ljudje v redu vplačevali razmeroma majhne zneske. Ker so zavarovalnice pri naloganju svojega denarja vezane na zakonite predpise, ki jim branijo, da bi uporabljale denar v dvomljive ali celo spekulativne svrhe, se tu ni bati, da bi kdaj denarja ne bilo na razpolago.

Ugovor, ki ga je največkrat slišati v zvezi z zavarovanjem, pa je: Kaj pa, če pride do vojne in z njo razvrednotenje denarja? — Odgovor na to je lahek: Če bi se vse naše gospodarstvo razvijalo zgolj pod vidikom strahu pred vojno, potem je vsak gospodarski napredek nemogoč. Vsi moramo gledati, da vojno iz vsega našega življenja čim bolj in za čim dalje časa izločimo. Za tem gre politika, za tem vsa stremjenja narodov in držav, za tem tudi vse solidno in pošteno gospodarstvo. Ako bi pa razvrednotenje denarja kdaj res nastopilo, potem bi bilo prizadeto vse gospodarstvo in ne samo tvoje zavarovanje. Če hraniš v hranilnici, če spravljáš denar doma v nogavico, ob vrednost bo. Pod tem vidikom nekateri vlagajo svoj denar predvsem v nakup zemljišč, češ, to obdrži zmeraj svojo vrednost. Teoretično je to res, praktično — to vemo — pa cena zemljiščem zelo valovi. Zlasti pa postane vrednost zemljišča lahko zelo problematična v slučaju vojne. Poleg vsega pa nakup zemljišča ne more nadomestiti zavarovanja, ker ga prav takrat, ko je potreba po denarju največja, navadno ni mogoče preko noči po od-

govarjajoči ceni prodati. Če pa na zemljišče najameš posojilo, je to združeno s potmi in stroški. Končno je pa poslanstvo zavarovanja tako svojevrstno, da ga ni mogoče nadomestiti z nobeno drugo gospodarsko funkcijo.

Že iz povedanega bo morda dovolj razvidno, da so predsodki napram zavarovanju neutemeljeni in da brez primerne zavarovanja danes nihče ne more biti. Kako velik pomen pripisujejo zavarovanju v širokem in gospodarsko naprednejšem svetu, se vidi že iz tega, da n. pr. v Severni Ameriki težko pride do poroke, če ni ženin že pred poroko primerno visoko zavarovan za slučaj doživljanja in smrti. Šele življenjska polica se zdi nevesti in njenim staršem dovolj močna garancija za gmotno srečo mladoporočencev. Zato se tam že pri mladinski vzgoji goji tudi smisel za zavarovanje.

Pri nas so pravi smisel za zavarovanje v znatni meri oškodovale tako zvane samopomoči, ki so pred leti postale velika moda in ki jim ljudje deloma še danes nasedajo. V velike milijone gredo vsote, ki so jih naši ljudje izgubili pri samopomočih in ob katerih so obogateli posamezni spekulanti. Pravo in zdravo zavarovanje ne prenese spekulacije, ono je resna in znanstveno ter izkustveno utemeljena gospodarska panoga, ki ima pri nas še ogromno bodočnost.

Me žene imamo na zavarovanju vsekar največji interes. Zato zavarovanje podpiramo in ga podpirajmo vedno bolj! Pri tem pa ne smemo prezreti, da igra zavarovalstvo vedno večjo vlogo v narodnem gospodarstvu. To vlogo bo dobro igralo, ako bo zavarovalstvo v naših domačih rokah. Morda v nobeni drugi gospodarski panogi toliko ne grešimo na račun naše lastne narodne bitnosti kot prav pri zavarovanju. Saj je med številnimi, pri nas poslujočimi zavarovalnicami le neznaten del naših domačih, vse druge pa so v rokah inozemskega in deloma celo mednarodnega kapitala. Razumeti moramo že enkrat, da podpiranje takih tujerodnih zavarovalnic ni v našem narodnem interesu. Napačno je tisto mišljenje, da so inozemske zavarovalnice močnejše in varnejše. Naše domače zavarovalnice, pri nas predvsem Vzemljna zavarovalnica v Ljubljani, so po svoji gospodarski moči in po svoji solidnosti take, da lahko stoodstotno izvršijo vse svoje obveznosti do zavarovancev. Poleg tega pa njihov kapital bogati in oplojuje izključno le naše domače gospodarstvo.

Pri nas Slovencih je smisel za zavarovanje proti požaru pri domači zavarovalnici splošno prodr. Le redki so tisti gospodarji, ki imajo svoja poslopja še zavarovana pri tujerodnih zavarovalnicah. Manj pa je razumevanja za to, da je treba zlasti tudi življenjska zavarovanja zaupati le domači zavarovalnici. Zlasti so pa zavarovanja zoper vlom, zoper nezgode, za zakonito dolžnost jamstva in razna industrijska ter avtomobilska zavarovanja še vedno domena inozemskih zavarovalnic.

Že iz povedanega je jasno, da pripada ženi važna vloga ne le v tem, da se zavarovanje sploh sklene, temveč tudi, kako in kje se sklene.

Zaključujem s pozivom: Slovenska žena! Zaupaj svojo bodočnost v gmotnem oziru le domači zavarovalnici!

Nespodobno govori le pokvarjen človek.

„Komaj nova, pa že vsa preplezana. Kako je to mogoče?“ Slabo milo zahteva veliko mencanja in mogoče še krtačenja, predno količkaj opere. Zato je koristno, da peremo redno in dosledno le z zanesljivo dobrim terpentinovim milom Zlatorog, ki pere čisto, hitro in temeljito, pa pri tem varuje drago perilo.

TERPENTINOVNO MILO
Zlatorog

Nagradno vprašanje

Vprašanja, ki smo jih zastavili v februarski številki našim cenjenim čitateljem zaradi knjižnih nagrad, so očitno za mnoge pretrd oreh. Zato sporočamo, da bodo prišli v žreb tudi tisti odgovori, ki bodo vsebovali pravilne rešitve vsaj osmih vprašanj. Moramo pa opozoriti, da so vsa vprašanja taka, da bi na nje moral sleherni zavedni Slovenec prav hitro odgovoriti. So tedaj nekaka preizkušnja, kako poznamo svojo lastno zemljo ter življenje na tej zemlji.

Za marec je vprašanje lažje. Glasi se namreč:

Kako vam ugaja »Naša moč«?

Uredništvo sicer sprejema dan za dnem pisma svojih zvestih čitateljev, ki pišejo o tem, kako jim je »Naša moč« dobrodošla. Vendar bi želeli, da bi se oglašil ves široki krog naših bralcev, ki naj pove, kako je z vsebino »Naše moči« zadovoljen in česa bi si želel še, odnosno, kaj bi si želel drugače. Pri tem je dobrodošla tudi vsaka dobrohotna kritika.

Paziti je treba pri odgovorih na to, da ima naš list omejen prostor in da tedaj ne more priobčevati vsega, kar bi si ta ali oni želeli. Kljub temu bomo po želji čitateljev to ali ono v bodoče opustili, pa priobčevali kaj drugega, kar bo željam čitateljev bolj ustrezalo. Gornje nagradno vprašanje vas tedaj nekako priteza v krog naših pomožnih urednikov.

Pri odgovarjanju bodite čim bolj stvarni. Le stvarne predloge in želje bo namreč mogoče upoštevati.

Odgovor naj ne obsega zgolj vašega mnenja o vsebini »Naše moči«, temveč naj se dotakne tudi bolj ali manj rednega dostavljanja.

Vse odgovore želimo imeti v uredništvu najkasneje do 31. marca 1939. Pošljite jih v zaprti in pravilno označkovani kuverti na naslov: Uredništvo »Naše moči«, Ljubljana, palača Vzemljna zavarovalnice.

Uredništvo bo razdelilo, kot vedno, 10 knjižnih nagrad na ta način, da bo vse resne in stvarne odgovore izročilo muhavemu žrebu.

Moderni časi. Prva: »Veš, spoznala sva se v aeroplanu, zaročila sva se v avtomobilu, poročila pa sva se na prekoceanskem parniku.«

Druga: »Potem preostaja le še, da se ločita v stratosfernem balonu.«

Radio je za vse

»Radio je za vse!« S temi besedami je nedavno odprl predsednik ameriške radijske družbe CBC neko novo radijsko postajo. S temi ali vsaj podobnimi besedami bi morali napovedati otvoritev sleherne nove radijske postaje kjerkoli na svetu. Te besede bi morale biti vodilo in programsko načelo za vse države in za vse radijske družbe.

Če so gledališče, film, razni koncerti in podobne prireditve namenjene le gotovemu delu občinstva, ker so zaradi gotovih okolnosti omejene na čas, kraj in prostor, mora biti radio namenjen prav vsem. Danes ni v nobeni civilizirani državi vasi, kamor ne bi mogli postaviti radijskega sprejemnika. Prav zaradi te možnosti, da radio postavimo, kamorkoli hočemo, v še tako skrito gorsko vasico, so besede »radio je za vse« lahko izpolnjive. Tega bi se morale zavedati v polni meri države povsod. Radio je danes najbolj dostopno, najcenejše kulturno, vzgojno, izobraževalno, poučno, obveščevalno in obenem zabavno sredstvo, katerega bi morali biti deležni vsi ljudje brez razlike stanu. Kjer prevladuje še danes naziranje, da je radio luksuz, tam pojmujejo slabo vlogo radia, tam se ne zavedajo pomena, ki ga ima radio danes pri izobraževanju in vzgoji ljudstva.

Povsod tam pa, kjer so se zavedli odgovorni krogi pomena, ki ga ima radio danes, so storili vse, da bi se čim bolj razširil med ljudi brez razlike stanu. Dan za dnem beremo v raznih radijskih časopisih in revijah, kako si po nekaterih državah prizadevajo na vse mogoče načine, da pospešujejo razvoj radiofonije in omogočajo čim več ljudem nabavo radijskih aparatov. V ta namen prireajo ankete, nagradna tekmovanja, države žrtvujejo ogromno denarja za nabavo radijskih aparatov revnejšim slojem, šolam, občinam in raznim ustanovam. Povsod tam, kjer je dana od strani države in od strani zasebnih družb pobuda za razširjenje radia, povsod tam vidimo, kako se je v zadnjih letih število radijskih naročnikov povečalo za deset in stotisoče. Nasprotno pa vidimo povsod tam, kjer se je država obesila na radio kot dobičkonosno podjetje, ki ga je treba že takoj v prvih razvojnih obdobjih in izmolsti iz njega čim več dobička, da radiofonija ne more nikamor naprej, število naročnikov raste silno počasi, pogojev za domačo industrijo ni, in če so, si je ne upa nihče ustanoviti, ker se boji prevelikega obdavčenja.

Če primerjamo razvoj radia pri nas in drugod v zadnjih desetih letih, vidimo, da smo bili prvi, ki smo prišli do lastne radijske postaje in da smo danes po desetih letih med zadnjimi po številu radijskih naročnikov. Kje so vzroki za to, ko ima ljubljanska radijska postaja vendarle sorazmerno z drugimi evropskimi postajami prav dober spored? Res je, da je med ljudmi danes še vse premalo zanimanja za radio in bi ga bilo treba z raznimi predavanji, z anketami i. p. povečati. Res pa je tudi to, da so danes radijski aparati še vedno dragi in da si ga ne more kupiti uradnik, ki je slabo plačan, ne delavec, ki s svojim zaslužkom komaj preživlja in obleče sebe in družino, ne kmet. Previsoka je tudi vzdrževalnina, predrag je radijski tok itd. Polno je še ovir, ki jih bo treba z dobro voljo, z idealizmom in pravičnim razumevanjem odstraniti, ker le tako bomo dosegli, da se bo radio razširil tudi pri nas in da bo v resnici služil v razvedrilo in pouk vsem, ker je za vse.

Javna zahvala

Podpisani Janez Švalj, posestnik v Gor. Vrhpolju 51, pošta Št. Jernej, se zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici za popolno izplačilo zavarovalne vsote za pogorelo gospodarsko poslopje in kozolec.

Ker se pri nas večkrat sliši, da Vzajemna oceni vsak ogorek, še posebno poudarjam, da to ni resnica in da je Vzajemna v mojem primeru — ter kolikor mi je znano, tudi v vseh drugih primerih — ravnala popolnoma pravično. Zato našo domačo Vzajemno zavarovalnico vsakomur najtopleje priporočam.

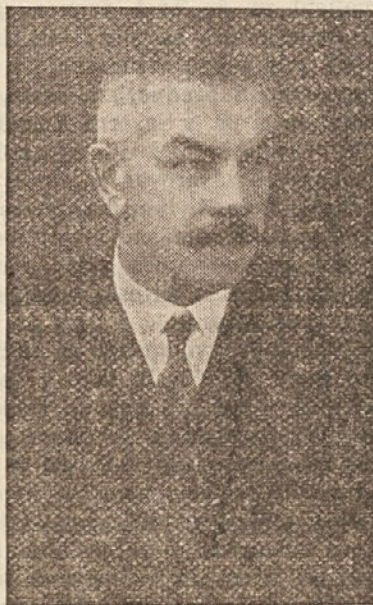
Prosim, blagovolite to mojo zahvalo priobčiti v »Naši moči«.

Gor. Vrhpolje, dne 5. februarja 1939.

Švalj Janez, s. r.

Naši oračji umirajo

Zopet je sredi dela in skrbi za našo Vzajemno zavarovalnico omahnil mož, ki je

spadal med one idealne sodelavce, ki jim je bila stvar prva, vse drugo pa postranskega pomena. Dan po svečnici je v starosti

65 let izdihnil gospod Ivan Kolešnik, naš zastopnik v Krškem. Že dalje časa je bolehal; ko ga je pa ponovno zadela kap, je podlegel. S pokojnim Kolešnikom je legel v grob eden onih iz stare garde, ki jim gre v prvi vrsti zasluga, da se je naša Vzajemna zavarovalnica med našim narodom tako globoko zasadila. Od 11. V. 1909 — skoro 30 let tedaj — je gospod Kolešnik zastopal Vzajemno zavarovalnico in ji bil vsa tri desetletja neomahljivo zvest. Bolelo ga je, če je moral slišati neupravičene očitke napram Vzajemni in z vprav apostolsko skrbnostjo je varoval njene postojanke.

Pokojni gospod Kolešnik je bil po poklicu samo služitelj davčne uprave. S svojo prirodno izobrazbo, vnemo in idealizmom pa si je ustvaril med vsemi dobro mislečimi v Krškem ugleden položaj. Zaradi njegove poštenosti so mu zaupali tajništvo in blagajno mestnega gospodarskega odbora in blagajno Nabavljalne zadruge drž. nameščencev. Posebno pri srcu mu je bilo Katol. prosvetno društvo. Za njim žalujejo gasilci, ki jim je bil strumen in tovariško zvest župni podstarešina. Kadar je šlo za pravice našega naroda, rajni gospod Kolešnik ni molčal, temveč jih z besedo, agitacijo in lastnim zgledom varoval.

Naj dobri in pravični Bog pokojniku obilo poplača njegovo nesebično delo! Njegovim težko prizadetim svojcem sporočamo naše iskreno sožalje.

Brezplačno sozavarovanje otrok Vam nudi samo „KARITAS“!

Pa to še niso vsi! Enega otroka ni na sliki. To je družina delavca Bukovnika Mirko ta iz Adergasa pri Velesovem. Trinajst je vseh otrok. Najmlajšemu je bil za botra celo sam g. ban dr. Marko Natlačen. Oče je sezonski delavec, pozimi pa pridno dela pete za čevljarje, da more pošteno preživeti svojo številno družino.

Bukovnik Mirko je zelo navdušen za zavarovanje KARITAS. Tudi vse njegovo sorodstvo je zavarovano pri KARITAS. Čeprav ima veliko družino, je vendar zelo reden in točen plačnik. Za sebe plačuje po 10 din mesečno, za ženo pa po 5 din mesečno. Brezplačno pa so sozavarovani vsi otroci od 2. do 16. leta. Ta ugodnost je družinam s številnimi otroki res dobrodošla in se je seveda radi poslužujejo.

Na sliki (na desni strani z aktovko v roki) stoji g. Murnik Stanko iz Velesovega, kateremu je poverjeno glavno zastopstvo za ves kranjski okraj (srez).

Blag jim spomin!

V letu 1938 so med drugimi umrli tudi sledeči zavarovanci življenjskega oddelka Vzajemne zavarovalnice:

Dr. Jošt Zoran,

zdravnik v Celju. Pokojnik, ki je bil star 45 let, je šel v Gradec k svojim sorodnikom na obisk. Iskal pa je tam tudi zdravja. Prejšnje poletje je namreč prebolel težko prisadno vnetje grla, katerega posledice so se poznale na srcu. Na god sv. Treh kraljev 6. januarja zjutraj ga je v postelji zadela kap.

Inž. Adolf Peklar.

O tragični smrti mladega in mnogo obetajočega inženirja smo obširneje pisali v 3. številki »Naše moči« lanskega letnika.

Marija Smolčič-Dekaris

je bila po poklicu dentista v Šibeniku. Pred nekako 10 leti se je zavarovala pri Vzajemni zavarovalnici. Bila je vseskozi zdrava ter je nenadoma izdihnila ob zatonu leta 1937, ko bi imela v kratkem roditi svojega prvega otroka. Komaj 36 let stara je podlegla težki in nevarni nagli bolezni na pljučih.

Dr. Alfred Šerko,

vseučiliški profesor v Ljubljani. Kdor je poznal pokojnika osebno in je izvedel, da je 14. januarja 1938 podlegel zavrtni pljučnici, tega kar verjeti ni mogel. Kljub svojim 58 letom je pokojni znanstvenik bil vedno zdrav. Malo pomembna napaka v utrjevanju telesa pa je priklicala prezgodnjo smrt. Dr. Šerko se je zavaroval pri Vzajemni zavarovalnici komaj 17 mesecev pred svojo smrtjo in je bil ob sklepu zavarovanja pač trdno prepričan, da bo doživel 70. leto in takrat dvignil zavarovalno glavnico.

Krnee Marija.

Smrt ne vpraša po letih. Marija Krnee je bila stara 88 let ter telesno krepko razvita in polna zdravja. Kot bolniška strežnica je skrbno opravljala svojo naporno dolžnost med otroki v ljubljanski Otroški bolnišnici. Ko je tri leta pred svojo smrtjo pristopila k Vzajemni zavarovalnici, sta jo pregledala dva zdravnika in ugotovila, da je zavarovanka vsestransko zdravo dekle. V januarju 1938 pa je nenadoma težko obbolela in zdravniki so ugotovili nevarno obolenje krvi. Je to redka bolezen, ki ji zdravniki ne vedo vzroka. Ze po nekaj dnevih je Marija Krnee izdihnila, čeprav so poskušali vse mogoče, da bi jo rešili.

Dr. Mihovil Pintar

je bil gimnazijski katehet v Slavonski Požegi. Star je bil 53 let ter je podlegel ledvični bolezni. Bil je zaveden Hrvat, a je svoje zavarovanje zaupal naši Vzajemni v prepričanju, da je pri Vzajemni najbolje zavarovan. Njegova smrt je bridko prizadela tri mladoletne otroke, ki jim je bil pokojnik stric in rednik in katerim je umrla mama, a oče jim je stoodstotni invalid. Tudi svoje zavarovanje je v prvi vrsti namenil tem sirotam.

Mulec Franc

je bil pekovski mojster v Studencih pri Mariboru. Ze pred leti se je zavaroval pri Vzajemni, a je bilo prvo zavarovanje zaradi neplačila premij razveljavljeno, drugo pa je odkupil. Vendar se je pa leta 1936 odločil še enkrat za zavarovanje. Po dveh letih je podlegel težkemu obolenju srca, star 55 let.

Čipak Djuro,

po poklicu tiskarniški črkostavec v Ljubljani, rodom pa iz Petrovaradina, je umrl 17. marca 1938 na oddelku za živčne bolezni v ljubljanski splošni bolnišnici. Ta primer nudi še prav posebno opomin vsem onim, ki menijo, da so tako zdravi, da jim na smrt niti misliti ni treba. Pokojni Čipak je bil namreč vse življenje trdnega zdravja in je le enkrat prebolel gripo. Tudi 8. januarja 1938, ko ga je pregledal zdravnik-specialist za zavarovanje, je bil popolnoma zdrav. Po dobrih dveh mesecih je bil mrtev. V možganih se mu je namreč napravil tvor, ki ga je morda že dalj časa nosil s seboj, ni ga pa čutil. Zavarovalna vsota je hudo prav prišla njegovi vdovi in hčerki in mladoletnemu sinčku Petru.

Kočijaž Elizabeta

je živela kot zasebnica v Mariboru. Ko je že prekoračila 60. leto starosti, se je zavarovala pri Vzajemni zavarovalnici. Ni še bila za-

varovana 3 leta, ko je zbolela za močno pljučnico in umrla. Zavarovalnica je upravičencem izplačala takoj celo zavarovalno vsoto.

Ježek Franc

je živel kot zidarski mojster v Sarajevu in je bil po rodu Čeh. Pred skoro 8 leti se je zavaroval pri Vzajemni in vestno ter točno plačeval dolžne premije. Umrl je 11. aprila 1938 na posledicah nesrečnega padca, pri katerem si je zlomil tilnik.

Gorjup Alojzija,

gostilničarka v Ljubljani. Ko smo izvedeli, da je ta dobra in vedno vesela ter zdrava gospa umrla, kar verjeti nismo mogli. Imela je ugledno gostilno, v kateri so se večer za večerom zbirali zlasti izobraženci na družabni pomenek, ki se ga je vedno živahno udeleževala tudi pokojnica. Ko se je pred dvema letoma zavarovala, je to storila šele na daljše prigovarjanje in pa zato, da si oskrbi sredstva za stroške, ki bi jih imeli svojci ob njeni smrti. Čeprav je bila gospa Alojzika stara že 54 let, vendar jo je pljučnica ugrabila njeni hčerki in številnim znancem mnogo prekmalu.

Volk Josip,

kretničar državnih železnic na Brezovici pri Ljubljani, je skoraj 17 let vestno izvrševal svoje dolžnosti do Vzajemne zavarovalnice. V aprilu 1938 pa je zbolel za pljučnico ter izdihnil.

Klemens Nikola,

upokojeni železniški uradnik v Sarajevu, je bil že skoro 8 let zavarovan pri Vzajemni. Dne 30. aprila 1938 se je nenadoma onesvestil in že drugi dan umrl. Zadela ga je možganska kap.

Slava Gorenšek.

Kot uradnica je bila zaposlena v tovarni Bata v Borovem. S svojim možem, slovenskim rojakom in uglednim učiteljem petja, g. Ivanom Gorenškom je 13. julija 1937 sklenila pri Vzajemni življenjsko zavarovanje, da bi se tako medsebojno podprla, če bi nemila smrt enega izmed njiju prekmalu ugrabila. Če bi pa doživela dogovorjenih 20 let, bi skupno uživala sadove 20-letnega varčevanja. A človeški računi z življenjem vsebujejo vedno veliko neznanko, ki je še tako oster um ne bo nikdar rešil. In tako je tudi krepka in vedno zdrava gospa Slava že 20. maja 1938 stopila na ono pot, od koder ni več povratka. Komaj 32 ur je bila resno bolna. Zdravnik je ugotovil krvno ognojitve z obojestranskim vnetjem pljuč ter vnetjem osrčja — bolezen, iz katere ni rešitve in za katero je težko dognati vzrok.

Za pljučnico je 1. julija 1938 umrl tudi gospod

Sedej Franc,

višji vojaški uradnik v Kragujevcu. Prehladil se je in umrl prav na dan, na katerega se je pred 4 leti pričelo njegovo zavarovanje..

Korošec Ivica

se je približno 17 mesecev pred svojo nenadno smrtjo zavarovala pri Vzajemni skupno s svojim možem, pekovskim mojstrom g. Ivanom v St. Vidu nad Ljubljano. Bila je takrat popolnoma zdrava in je s svojimi 25 leti bila tako rekoč šele ob vstopu v pravo družinsko življenje. Ni še bila zavarovana eno leto, ko je dobila vročino, začela je hujšati, težko sopsti in dobila je otekline. Kljub skrbni zdravniški negi je 17. avgusta 1938 izdihnila. Zaradi splošnega vnetja ji ni bilo mogoče pomagati.

Dne 20. decembra 1938 je po komaj polletnem zavarovanju umrl gospod

inž. Burger Josip,

banovinski uradnik. Star je bil šele 37 let. Podlegel je zavrtni bolezni — čiru na želodec, ki se je izredno hitro razvil in je bila vsaka pomoč breuspešna.

V otočarki vojaški bolnišnici je 18. decembra 1938 izdihnil

Milan Trkulja,

orožniški narednik. Zadela ga je možganska kap v starosti 48 let.

Samo majhen del smrtnih primerov naših življenjskih zavarovancev v l. 1938 smo v prednjem navedli. Pa že ti primeri povedo, da smrt kosi prav tako med močnimi in mladimi kot med onimi, ki imajo pred seboj še velike načrte in jih s svojim trenutnim zdravjem tudi upajo uresničiti. V vseh navedenih primerih je bilo življenjsko zavarovanje prizadetim svojem v veliko tolažbo in oporo.

Naj dragim rajnim svetl. večna luč, svojcem pa izražamo naše globoko sočutje.

Nesreča, ki nikdar ne počiva, je pretila tudi meni

Dne 29. januarja 1939 je iz neznanega vzroka začelo goreti pri podpisnem za hišo, ko smo bili vsi domači pri deseti maši. Požar pa so opazili sosede, ki so člani gasilske čete Dane, in so požar v kali zadušili. Zato se jim najpristneje zahvalujem. Če ne bi bilo te pomoči, bi bil našel ob povratku od maše kup pepela, ker hiša je lesena in bi požar ne imel niti pol ure opravka z njo.

Delno škodo, ki jo trpim, pa mi je Vzajemna zavarovalnica v mojo popolno zadovoljnost ocenila in poravnala. Moja dolžnost je, da ta edini slovenski domači zavarovalni zavod vsakomur najtopleje priporočam.

Vzajemni zavarovalnici iskrena hvala za takojšnjo pomoč!

V Bukovici, dne 8. februarja 1939.

Pugelj Ivan, l. r.

PROŠNJA

Gospoda šolskega upravitelja, ki je dne 24. januarja 1939 oddal v vlak Karlovac-Ljubljana dopisnico, naslovljeno na Vzajemno zavarovalnico, s katero se pritožuje, da ni dobil v redu »Naše moči«, nujno prosimo, da nam navede svoj točni naslov. Iz dopisnice niti imena ne moremo razbrati, kraj pa sploh ni omenjen. — Uredništvo »Naše moči«, Ljubljana, palača Vzajemne zavarovalnice.

JAVNA ZAHVALA

V ponedeljek 13. februarja 1939 ob pol sedmih zvečer me je zadela težka nesreča. Popolnoma mi je pogorel velik kozolec — dvojnik z vso zalogo sena in slame ter še mnogo drugih manjših predmetov. Čeprav se je vrlim gasilec posrečilo s požrtvovalnim gašenjem obvarovati ognja ostala poslopja, pomeni uničeni kozolec za mene silno hud gospodarski udarec.

Tem večjo zahvalo sem zato dolžan naši domači Vzajemni zavarovalnici, pri kateri je bil kozolec zavarovan. Takoj naslednji dan je vso škodo z največjim razumevanjem ocenila in mi priznala polno odškodnino. Sedaj sem še vse bolj prepričan, da je dobro zavarovan, kdor je zavarovan pri Vzajemni zavarovalnici. Ko izrekam tej naši domači ustanovi vso zahvalo, ključem vsem slovenskim gospodarjem: Kdor še ni svojega zavarovanja zapupal Vzajemni zavarovalnici, naj s tem ne odlašaj! Škoda je vsakega trenutka, v katerem niste zavarovani pri domačem zavodu.

Črna vas — Ljubljana, 14. februarja 1939.

Jare Franc, l. r.
posestnik.

Resničen dogodek. Po Maistrovi ulici v Ljubljani stopa elegantna gospodična. Ustna ima krepko poslikana. Vpraša 15-letnega fanta: »Dečko, kje pa je Tavčarjeva ulica?« — Fant pa: »Hm, veste, gospodična, to je pa sedaj težko najti. Mlade gospodične so namreč polizale vse markacije.«

Kdor plačilo zanemarja, za nesrečo odgovarja!

Junak pa tak! Trgovca pride domov in pomočnik mu pove, da so v trgovčevi odsočnosti prišli v trgovino vlomilci in odnesli mnogo blaga. — »Pa kaj nisi ničesar ukrenil, Tine?« — »O da, gospod! Ko so praznili police, sem dvakrat pogledal izza omare, a me kljub temu niso opazili.«

Pri štedilniku je padla in si zlomila tilnik

Klemenčič je vedel, da so v novembru minulega leta štirje člani Sedejeve družine podpisali ponudbo za zavarovanje pri KARITAS. Sedej Janez, tovarniški mojster pri tvrdki »Peko« v Bistrici, in njegova žena Marija sta se zavarovala za posmrtnino. Hčerki Ivanka in Marija pa sta podpisali ponudbi za zavarovanje na doživetje. V razgovoru z zastopnikom je naša zavarovanka ga. Sedejeva izjavila, da smatra zavarovanje za zelo potrebno in koristno stvar. Svoje zavarovanje

Naš zastopnik Klemenčič Vinko iz Kovorja pri Trzinu se je 12. januarja t. l. zglasil pri Sedejevih v Bistrici. Gospa Sedejeva je bila celo njegova sorodnica. Pogovor je nanesel na posmrtninsko zavarovanje. Zastopnik

da namerava povišati, da bo domačim več »zaleglo«. Ker pa misli, da bo še dolgo živel, bo s poviškom zavarovanja še nekoliko počakala: »Za take stvari je še vedno čas«. Ker je bilo ravno poldne, se je zastopnik poslovil in odšel.

Ravno 24 ur po odhodu zastopnika Klemenčiča je bila ga. Sedejeva že mrtva. Kakor vsak dan, je tudi tisto dopoldne kuhala kosilo za svojo dvanaestčlansko družino. Ko se je kretala okoli štedilnika, je naenkrat tako nesrečno padla, da si je zlomila tilnik. Smrt je nastopila takoj. Zapustila je moža in devet otrok, ki jih je nad vse ljubila. Dve hčerki hodita v tovarno, ostali otroci so še vsi nepreskrbljeni.

Pokojnica je bila zavarovana komaj pol drugi mesec. KARITAS je izplačala možu pokojne zavarovanke dvojno zavarovalno vsoto. Res škoda, da ni pokojnica pravočasno povišala svojega zavarovanja. Ta primer naj bo v opozorilo vsem tistim, ki še odlašajo z zavarovanjem ali povišanjem že obstoječega zavarovanja.

Prof. dr. Vinko Šarabon:

Slovenija

(Nadaljevanje.)

Lego Slovenije glede na poldnevnik in vzporednike smo si ogledali v zadnji številki. Prvi pogled na zemljevid Evrope nam pove, da je lega Slovenije izredno važna. V Sloveniji se križajo pota od vzhoda Evrope na zapad, od severovzhoda na jugozapad, od severa na jug, od severozapada na jugovzhod. Na robu Slovenije sega Sredozemsko morje z Jadranskim morjem najgloblje v trup Evrope; in do morja hoče priti vsakdo. V zadnji številki omenjeni geograf Penck je dejal: »Najvažnejši evropski prehodni pokrajini sta Belgija s Holandijo in avstrijsko ozemlje v zaledju Trsta« — takrat je obstajala še Avstrija; na robovih Evrope omenimo še Gibraltar in Carigrad.

Poglejmo le nekoliko nazaj v zgodovino. Preko našega ozemlja so hiteli Iliri in Kelti, skozi naše kraje je že v najstarejših časih vodila trgovska pot od severa do Jadrana ter od Donave naprej po Savi in Ljubljanici in dalje po Krasi zopet do morja. Morje je najcenejša trgovska pot in je obenem največji zedinitelj narodov; kdor prebiva ob morju, je povsod po svetu doma. V poznejših časih so gradili po našem ozemlju Rimljani svoje vzorne ceste; Oglej je bil izhodišče, od tam so se raziskrile na vse strani. Ko je Rim odložil vladno sveto, vidimo na naši zemlji Zahodne Gote, Hune, Vzhodne Gote, Langobarde; vsi hitijo in drviijo od divjega vzhoda na sončni zapad, se tlačijo tu skozi. Seje po prihodu Slovencev v drugi polovici šestega stoletja se naše ozemlje kolikor toliko pomiri, čeprav pridejo še hudi pretresi — Bavarci, Franki, Obri, Madžari, pozneje pa Turki, ki prekrizajo vso našo zemljo noter gor na Koroško in daleč noter na Štajersko. V novejšem času korakajo po Sloveniji Francozi, tudi veliki Napoleon se nekoliko pomudi v Ljubljani; kmalu nato nastane na našem in sosednem ozemlju Ilirsko kraljestvo. Tudi to kraljestvo izgine, Slovenci pa ostanejo na svoji grudi.

Velika važnost lege našega ozemlja ima svoje prijetne pa tudi neprijetne strani. Stisnjeni med Nemce in Italijane smo imeli v teku zgodovine vse priliko, da smo si osvojili njih kulturo, in smo te priliko tudi v največji izmeri izkoristili, to vidimo na vsak korak. Na drugi strani je pa taka važna lega tudi skrajno neprijetna in nevarna. Vsak bi tako ozemlje imel rad v svojih rokah; Nemec je silil po njem do morja, Italijan bi bil rad prišel na vzhodno obalo Jadranskega morja, Ogrska bi bila preko Slovenije iskala izhod na morje, če bi ji ne bila »nagodbica« s Hrvaško l. 1868 dala Reko. In zaključek svetovne vojne nam je tragiko važne lege predložil v vsej jasnosti; izgubili smo našo prekrasno Koroško na

severu in Italija nam je pobrala ves naš zapad z dohodom do morja vred; ostali smo torzo, odlomek, samo še dve tretjini prejšnje Slovenije. Zato pa moramo ta ostanek tem bolj ljubiti in se ga tem krčeviteje držati. Oglejmo si ga.

Slovenija je močno hribovita in gorata dežela, zlasti v svojem severnem in severozapadnem delu. Znižuje se proti jugovzhodu, in v tej smeri oteka tudi njene reke. Na ozemlju Slovenije se družijo najrazličnejše geografske tvorbe. Pri Mariboru vidiš v Pohorju najstarejše tvorbe zemeljske zgodovine, od njih na levo gredo grebeni Karavank, katerih sestavni deli so kaj mnogolični; na jugu od njih se dvigajo v Julijskih in Kamniških Alpah ogromni skladi apnenca, zopet dalje proti jugu se širi Kras z vsemi svojimi pojavi, od njega proti vzhodu srečaš v slikovitem dolenskem gričevju odrastke Alp, ki te vodijo preko Save do meje Štajerske v Macelskem gričevju in v Slovenskih gorah. Med temi gorovji in gričevji ter ob njih robovih se razprostirajo precej prostrane nižine; tako ob Savi Ljubljansko polje, ob Krki Krško polje, pri Ptujju ob Dravi Ptujsko polje, ob Muri Mursko polje; zadnji dve polji in tudi še Krško polje niso nič drugega kot odrastki velike Panonske nižine, ki sega torej noter na naše ozemlje. Kakšna različenost: na eni strani mogočne Alpe, na drugi prostrana nižina, na severu nepropustno prvotorno kamenje, na jugu vodo propuščajoci Kras! (Dalje prihodnjik.)

Katehet: »Kaj moramo storiti, da pridemo v nebesa?« — Učenec: »Umreti!«

Nevarna zadeva. V Dolgi vasi so že tretjič igrali »Miklovo Zalo«. Dvorana je bila skoraj prazna. Med redkimi gledalci so bili tudi trije fantini, ki so se med igro glasno pogovarjali. Pa stopi eden izmed igralcev v ospredje odra in zagrmí: »Mir, če ne, boste tepeni! Nas igralcev je več kot vas gledalcev in povrh smo še Turki!«

Petelin: »Včera sem rekel gospej Kurentovi, da se pač v vsaki družini najde en tepec.« — Skvarča: »In kaj je nato rekla ona?« — Petelin: »Vprašala me je če sem morda jaz sin edinec.«

PREKLIC

Gospod Thez Koloman, stanujoč pri Sv. Juraju na Bregu, ni več zastopnik Vzajemne zavarovalnice v Čakovcu ter nima pravice sprejemati kakršnakoli plačila za Vzajemno.

V Ljubljani, dne 11. februarja 1939.

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA
v Ljubljani.

IZJAVA

Ker gotov krog nasprotnikov »Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani« raznaša govorice, da mi je »Vzajemna« zaradi požara dne 2. nov. 1938 utrgala na odškodnini, podpisana izjavljam, da so vse te vesti izmišljene in neresnične.

Nasprotno, »Vzajemna« mi je vso škodo tako pošteno ocenila in izplačala, da jo kot edino domače slovenski zavod vsakomur najtopleje priporočam.

Medvedjek pri Tržišču, dne 21. I. 1939.

Pristov Fani.

*Nikomur ne stori, česar ne bi želel, da
kdo stori tebi!*

ZAHVALA

Podpisana Vornekar Ana, posestnica v Hlaponcih 42, se javno zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici, oddelku »KARITAS«, ki mi je točno izplačala zavarovalno vsoto po mojem umrlem očetu Šlani Blažu. Vsakomur svetujem, naj se zavaruje le pri tem domačem zavodu, ki vestno in pošteno izplačuje. Ker sem se sama o tem prepričala, sem se tudi jaz z mojem Francem dala zavarovati pri »KARITAS«.

Vornekar Ana,
Hlapenci 42.

Zanimanje - nagnjenje - ljubezen

to je lestvica uspeha pri drugem spolu. Zanimanja zunanost pokvari ozračje zaupanja in simpatije. Vsakdo občuduje svežost in negovanost. Le tistemu letijo srca v naročje, ki lahko osvaja s smehom svojih lepih, belih zob. »Lepi, beli zobje?« — Torej zjutraj in zvečer zobno pasto Chlorodont. To je skrit, pa vedno zanesljiv pomočnik proti zobni prevlaki, ki doje zobem sivo, umazano zunanost.

Domači proizvod.

Chlorodont-zobna pasta

Beg iz življenja

Pod tem naslovom objavljajo časopisi ponavadi dolgovozna poročila o samomorih. Pa je še drugačen beg iz življenja, iz tistega življenja, ki je človek v njem resnično svoboden, ker lahko prosto uveljavlja svoje zmognosti, beg v drugo življenje, v katerem postane človek le neznan kolešček v velikem stroju, ki ga mnogokrat ženejo nevidne sile. Mislim tu na vse tiste tisoče naših ljudi, ki silijo v javne službe, ker mislijo, da bodo mogli tam lagodno in dobro živeti. Njih delež je pa navadno razočaranje, v starejših letih celo kes.

Včasih je kmečki fant imel predvsem željo, da se nekam dobro priženi. Če je bil fant od fare, se je tudi res dobro priženil. Ako je izgledalo, da bo šlo sprva bolj težko, je šel »u fremde«, a njegovo srce je ostalo doma in vse njegovo delo je bilo usmerjeno v en sam cilj: Priti spet kmalu domov in tam uživati — čeprav skromne — sadove dela na ljubi slovenski grudi. Danes je ideal kmečkega fanta, ki nima izgledov, da bi podedoval posestvo za očetom, le še ta, da bi postal sluga, cestar, mitničar ali celo cestni pometalec v mestu. Prepričan je, da bo mogel samo s tako službo skozi življenje. Šele potem, ko službo dobi, uvidi, da je zamenjal cekin za rjavo železo. On, ki je bil doma svoboden in princ v očetovi hiši, je sedaj žoga v rokah drugih. Pokorno in brez ugovora mora vršiti odrejeno mu delo. Tudi doma je bil umazan in blaten, a to blato je bilo del njegove lastne zemlje, njega vonj je bil prijeten, kot je prijetno vse, kar te obkroža v nepokvarjeni domačnosti. Sedaj se ga pa drži umazanija čisto druge vrste, z bolezenskimi klicami prenasiten zrak ga vdihava in mrzlo tuje je vse okoli njega.

Se je oglasila pred časom v neki železniški pisarni gospodinja vdova in prosila: »Za božjo voljo Vas prosim, ne sprejmite našega Ivana v službo. Štiri sinove sem imela. Eden je orožnik, drugi je finančar, tretji je železničar in sedaj hoče še četrti v službo na železniško progo. Ne bo mi preostalo drugega, kot da posestvo prodam. Sama ga ne morem več obdelovati.« In še je povedala, da je v njihovi vasi (ki je blizu Ljubljane) pri vseh hišah tako. In kakšni svobodnjaki bi lahko bili

vsi ti fantje doma! S pesmijo in vriskom bi šli zjutraj na delo in se kopali v svežem presonenem zraku; utrujeni sicer, a veseli, da so delali za sebe in svoj dom, bi se vračali zvečer s polja, travnikov, gozdov. Ob nedeljah bi ponosno stopili v cerkev, se nato pametno pomenkovali, popoldneve pa prijetno prekrmljali v domači senci ali se pa pošteno pozabavali v društvu. Toda to se čuje že kot povest, kot davna povest.

Danes gredo ti fantje s kletvijo na ustih »v službo«, se godrnjavi in nezadovoljni »iz službe« vračajo. Pesem, prešerna fantovska pesem je utihnila. Ob nedeljah gredo v cerkev le še iz navade in zaradi ljudi. A en »užitke« imajo: Svojo tedensko plačo imajo, ki jo lahko ob nedeljah zabunkajo. Kako dolgo bodo mogli to? Leta teko hitro in ni več dolgo do tja, ko bodo le še navadni garaži, s katerimi se bo usoda po svoje igrčkala. Ko bi ti fantje vedeli, s koliko ljubeznijo razmišlja delavec ali drug uslužbenec potem, ko je prišel v možka in pametna leta, o lastnem domu, o lastni zemlji, pa če bi bil še tako majhna, potem ne bi nikdar silili od hiše, temveč si skušali v domačem kraju ustvariti vsaj skromne življenjske pogoje.

So pa še drugi, ki bežijo iz svojega pravega življenja. Izužili so se v tej ali oni obrti. Komaj na pragu življenja stojijo, pa že obupavajo, češ ni mogoče izhajati z delom svojih rok, treba je »v službo«. Še poskusili niso dobrega kruha, ki bi jim ga mogel dati njihov poklic, že ta poklic zamujejo in hočejo drugam. Borba z življenjem in razmerami jim je odvrtna. Ničesar ne podvzamejo, da bi se v svoji stroki izurili in izpopolnili ter si v njej eksistenco zagotovili. Res, da dandanes mnoge obrti nazadujejo zaradi tega, ker je njihov nalogo prevzela industrija. A kljub temu je še vedno povpraševanje po res dobrih čevljarjih, krojačih, kovačih, ključavničarjih, kleparjih itd. Poznam krojača, ki ti bo staro obleko tako preuredil, da boš kot nov. In ta krojač imenitno živi ter ima dela čez glavo. Poznam drugega, ki mu ne smeš zaupati blaga, ker ti bo obleko skvaril. Ta živi z družino vred v največji bedi. Svojo uteho

najde le v zabavljanju čez velike konfekcijske trdke. Da, mnoge obrti trpijo prav zaradi tega, ker ob naraščajoči poplavi manjvrednih industrijskih izdelkov niso znale sebi zagotoviti zanesljivega položaja z boljšo — kakovostjo. Kdor pa hoče zmagovati razmere s kakovostjo, mora biti zelo priden, mora svoj poklic ljubiti in mora imeti strastno voljo za uspeh.

Ali so tiste različne »službe« res kaj tako prijetnega? Nasprotno. Največkrat so združene z izrednimi napori. In kar je glavno, za še tako dobro opravljeno delo boš le redko dobil priznanje. Samo kolešček si v velikem stroju. Če odpoveš, te nadomestijo z drugim, tebe pa vržejo med zadrževalo šaro. Človekovo dostojanstvo je po teh službah enako ničli. Ne rečem, da je tako prav in da tako mora biti. Celo to rečem, da je narobe in da je krivično. A tako je. Ne jaz ne ti tega ne bova spremenila, dokler ne bo prišel čudodelnik, ki bo svet preobrazil v eno samo veliko družino enakovrednih bratov in sestra. Midva tistih časov ne bova doživela. Saj je sam Bog-človek moral na križ, ko je človeški družbi prinesel odrešenje, a ga družba ni hotela spoznati.

Če hočemo, da bo naš narod v svojih koreninah zdrav in se bo skozi prihodnost krepko uveljavljal, je brezpogojno potrebno, da naš človek ne beži iz življenja, ki mu ga je odredila Previdnost.

Dober tek! Učitelj nikakor ni mogel praviti malega Miheca, da bi si vsak dan umival noge. Vedno je prihajal v šolo z umazanimi nogami. Nekega dne pa vendar pride Mihec v šolo s čistimi nogami. »No, to je lepo, Mihec, da si si vendar enkrat umil noge.« ga pohvali učitelj. »O, saj si jih nisem umil, le zelje sem tlačil,« se odreže Mihec.

Naša ljudska knjižna matica

Zadnjič smo kratko opozorili na dragocen knjižni dar, ki ga je naša največja ljudska ustanova — Mohorjeva družba — poklonila za tekoče leto deset- in desettisočim svojim članom. Danes nekaj vrstic o knjigah, ki so jih člani prejeli za doplačilo in jih še vedno lahko dobijo za znižano člansko ceno:

Knjiga, ki je ne odložiš, dokler se ne seznaniš z usodo glavne junakinje, je Janeza Jalenova povest »Cvetkova Cilka«. To je gotovo tako po vsebini kot po sočnem domačem jeziku in načinu pripovedovanja najbolj ljudska in umetniško najpomembnejša povest, kar smo jih zadnja leta dobili. Način, kako zna Jalen pričarati bralcu lepoto gorenskega sveta, je tako svojevrsten in umetniško dognan, da mu ga v našem slovetstvu ni para. Njegov jezik je pretkan z značilnimi bohinijskimi izrazi, ki dajejo povesti tako topel ton. Vsebinsko odlikuje povest zgoščenost dejanja, ki drži bralca v nepopustljivi napetosti. »Cvetkova Cilka« je knjiga, ki bi jo moral čitati sleherni Slovenec.

Dostojen spomenik je postavila Mohorjeva družba Jožetu Cvelbarju, ko je v izboru prof. Franceta Koblarja izdala njegovo »Zbrano delo«. Z njim je široki javnosti odkrila velik pesniški in slikarski talent, enega izmed mnogih, ki jih je svetovna vojna ugrabila naši slovenski kulturi. Starejšim, ki so bili v vojni, bo knjiga vzbujala spomin na strašne dni, mladim pa bo služila za zgled idealizma in borbenosti.

Mladi in stari bodo z užitkom čitali ljubke zgodbe srnjačka »Bambeka«, ki jih je napisal Felix Salten ter jih zanimivo prevedel Vinko Lavrič. Ko čitaš te dogodivščine iz živalskega življenja, vedno bolj čutiš, da pisatelj piše za — človeka.

Med naše še vedno borno mladinsko slovetvo se lepo uvršča Sonje Severjeve »Čevljarček Palček in druge pravljice«. So to ljubke pravljice, v katerih vsebini pa se nam odkriva močno vzgojno jedro. V tem so »ključki po plemenitem, dobrem človeku, ki naj prinese res boljši vek na naš razriti svet«.

Končno je ostala Mohorjeva družba zvesta svojim dolžnostim napram kmečki prosveti, ko je izdala znanega pokojnega strokovnega pisatelja Josipa Turka »Pašništvo«. Je to nauk o umni skrbi za pašnike, za njih zemljo, travo, oskrbo, zboljševanje in izrabljanje. Pašništvo je brez dvoma eno najbolj zanemarljivih vprašanj naše življenjske. Zato je pisatelj s svojo knjigo opravil naravnost pionirsko delo. Knjiga je pisana preprosto, vsakomur umljivo in je bogata zanimivih slik.

Tiho in brez velikega pompa je Mohorjeva družba z izdajo teh dodatnih knjig obogatila slovenski knjižni zaklad. Ne toliko iz hvalečnosti za to kulturno delo kot zaradi visoke vrednosti knjig samih naj bi ne bilo slovenskega človeka, ki ne bi naštetih knjig prečital.

Predvsem pa se zavedajmo bolj naše narodne dolžnosti napram tej naši najstarejši in najbolj zaslužni knjižni družbi. Mohorjeva družba se ogiba sodobnih cirkuških načinov reklame, ker veruje v zdravo rast našega naroda. Te rasti pa ni, če ne bo naš narod mnogo, mnogo ljubezni posvečal svoji lepi knjigi. Ob njej bo naš človek dobil moč za življenjsko borbo, ob njej bo začutil vrednost in moč naše narodne zavesti, ob njej bo postal ponosen in bo znal pravično ceniti naše pred tujim.

Slovenske družine! Ko boste prečitale te-le vrstice, stopite v domače župnišče in postanite udje Mohorjeve družbe! Ko pa boste plačali skromno članarino, se spomnite, da živi izven meja naše države stotisoče naših bratov in sestra, ki željno hrepenijo po slovenski knjigi, pa si je iz tega ali onega razloga ne morejo privoščiti. Tem pomagajmo s »kulturnim dinarjem«, to je z majhnim prispevkom, ki ga vplačamo preko navadne udnine. Lepa knjiga naj postane vez, ki bo vezala vse raztresene ude našega narodnega občestva v veliko slovensko družino!

Oster jezik. Milostljiva gospa še leži in se valja po mehkih perncah, čeprav je ura že 10. Tako v postelji tudi deli ukaze služinčadi. Nekoč zavpije v kuhinjo: »Jera, obrnite se vendar in očistite že enkrat gos!« — Jera se pa odreže: »Nič ne skrbite, gospa! Ta gos bo prej iz perja kot vi.«

MLADA MOČ

Mojim dragim mladim prijateljem in prijateljicam!

Ali nimamo smole? Pomislite samo: Ko sem želel, da mi za nagradno nalogo opišete lepoto zimskega časa, je bila vsa narava odeta v bel plašč in še je snežilo, kakor da ne bi mislilo nehati. Prišel je januar in sonček ter topli vetrič sta slekla vso prirodo, da je sedaj rjava, pusta in prazna. Le na najvišjih vrhovih naših krasnih gora se svetlika sneg in strže korenček dolinam ter ravninam in tudi smučarjem ter drsalcem. Ti presneti sneg!

Nič ne rečem, sonce je vsem dobrodošlo. Revež mnogo lažje preživi zimski čas, če mu v raztrgane čevlje ne sili mrzla snežena godlja in mu v borno stanovanje oster veter ne zanaša snega. Koliko otrok je, ki za trdo zimo nimajo dovolj obleke in bi prav hudo trpeli, če bi nas stiskala taka zima, kot nas je obiskala tiste dni po Božiču. Da, kar veseli ste lahko, da imamo tako milo zimo. Mi v Ljubljani je pa vseeno nismo posebno veseli. Namesto belega snega gledamo dan za dnem sivo in umazano meglo. Skozi okno jo gledamo še nekam mirno. Če pa moramo na ulico in jo vdihavati, postaneš kar nekam nesrečen. V duhu zaviram vam, ki se sedaj le kopljete v morju sončne luči, mi Ljubljančani pa smo zaviti v neprijazen meglen plašč, da ne vidimo niti deset korakov daleč. In tako enolično umazano siva je ta megla, da o njej niti drugega povedati in zapisati ni mogoče, kot da je »negrauznac«.

Taka zima res ni bila prikladna za nalogo o lepoti zimskega časa. Kljub temu ste mi pa napisali mnogo lepega ter vam vsem — nagrajenim in nenagrajenim — ključem navdušeni: Hvala! Najlepše jo je zakrožila Anka Rus, učenka III. razr. mešč. šole v Ljubljani, Svetčeva ul. 8. Kar poslušajte:

Kako je lep ta zimski čas! Na zemljo je pritisnil mraz, da v snegu škripljejo stopinje; pa nič zato; nebo je sinje in sonce večkrat pride v vas. Brat Ivo, pridi gledat nas, kako se sankamo po bregu! Sani drse po belem snegu neslišno, le kraguljčki drobni nam spremljajo polet čarobni po belem morju v daljine kraje. Do zadnje nas neso postaje; uganete, kje je ta, brat Ivo? V Ameriki ne, v starem svetu je konec drznemu poletu: kjer hrib se izravna in v njivo prehaja pašnik. Tam ustavi sani potoček, ki ovija naš hrib in se gubi v daljavi. Tako uživamo v naravi lepoto zime in mladosti, posebno zdaj, ko nam prestosti počitniške poteka čas. A žal, prekmalu ves ta kras osamljen moramo pustiti, hoditi v šolo, se učiti, v modrost se resno poglabiti, da bode enkrat kaj iz nas. To pisemce, kako se sankam, Ti je napisala

Rus Anka.

Brihten deklíč je ta le Anka. Zato nam naj pa le še kdaj kaj lepega zapoje.

Ne tako prešerno vesela, zato pa bolj čustvena je Novosele Rozika, ki hodi v II. razred gimnazije v Zagrebu, stanuje pa v Gaberju 60, p. Dobrova pri Brežicah:

Gosto padaš, vse pokrivaš beli sipki snežek. Tiho mi na zemljo padaj, ne ji biti težek!

Ona se potinit' mora. Snočkal je še spala. Dobra nam je bila lani, vsega nam je dala.

Zato, ko na zemljo padaš, ne bodi ji težek. Tiho padaj, kot da božaš, drobni beli snežek.

Ko Rozika nato opiše prvi sneg, se takole zamisli:

Toda, prijatelji, ne veselimo se preveč. Imejmo malo usmiljenja! Zakaj? — me boste vprašali. Takoj vam povem. Poglejte, dragi prijatelji, najzadnje kočice v vasi! Okoli mrzle peči se gnete šestero bratev in sestríc. Bledi so jim obrazki, oči poželjivo gledajo v vas, odkoder je pridišalo po svežem kruhu. V sobi je mrak. Otroci se oglašajo: »Mama, kruha, kruha!« Mati sedi ob nizkem oknu. Globoko je sklonjena nad ročnim delom. Rada bi delo dovršila, da bi mogla z izkupičkom kupiti kruha. »Sama bi že še kako vzdržala, a otroci...«, je pomislila skrbna mati. Tedaj je opazila, da je začel naletavati sneg. Pretresljivo je vzdihnila ter se globoko zamislila. Kakšne skrbi se bodo za njo začele z nastopajočo zimo! Mož je odšel v tujino in se še ni oglasil. Ona pa naj skrbi z delom svojih izdelanih rok za lačne in prezeble otroke. Tu ne vlada veselje. Njih tovariši so beda, trpljenje, žalost...«

To, vidiš, Rozika, je zelo lepo, da se sredi zimskega veselja spomniš ubogih in v pomanjkanju trpečih. Če bi ljudje bedo svojih bližnjih dovolj čutili, bi bede nič več ne bilo.

Gotovo bi radi čitali, kako je opisala zimski čas Minka Čadež, učenka V. razr. ljudske šole v Poljanah nad Škofjo Loko. A mi je zmanjkalo prostora. Minka bo sicer morda huda, a jaz ji ne morem pomagati. Prostor je velik gospod, ki si ne da nič ukazovati. Da se pa imajo v Poljanski dolini pozimi otroci prav dobro, si lahko mislim. Saj je sankališč vse povsod dovolj na razpolago.

Viktor Marolt, učenec II. razr. ljud. šole na Karlovcih, Podstrmec 15, pošta Velike Lašče, je silno ponosen, ker sme vdihavati zrak iz Blok, kjer je domovina smučarstva. No, veliko sreče, Viktor! Sedaj se menda kar po blatu smučaš, ne?

Anka, Minka, Rozika in Viktor bodo dobili tekmo marca enkrat od mene za spomin po eno lepo knjigo.

Roziko bom pa še posebej odlikoval na ta način, da se bo nova nagradna naloga tako glasila, kakor ona želi, namreč:

Ljubezen do domovine.

O tem, kako moramo svojo domovino ljubiti, ste v »Naši moči« že mnogo čitali. Sedaj pa povejte še vi sami svoje misli in vse tisto, kar čutite ob besedi »domovina«. Saj vem, da je v vaših srčkih ljubezen do domovine še najbolj nepokvarjena in najbolj lepa. Nalogo mi pošljite do 31. marca 1939 na naslov: Uredništvo »Naše moči«, Ljubljana, palača Vzajemne zavarovalnice.

V upanju, da zime še ni konec in da boste užili letos vendar le še dosti zimskih radosti vas vse prav lepo pozdravlja

brat Ivo.

Oče, ti pojdi naprej . . .

V marcu praznujemo god sv. Jožefa. To je naš očetni dan.

Tedaj obnavljamo odnose do svojih očetov, v smrti ali v življenju, pa tudi odnose, ki jih imamo očetovske do svojih otrok. Oživijo spomini, sladki in prijetni. Obnovi se čast in vrednost očetovstva v družini in za družino. Pregledajo se dolžnosti in urejajo pravice, ki v javnem in zasebnem življenju gredo očetu.

Družina je korenina družbe. Roka, ki razdira družino, razdira celo družbo in njen red. Kdo naj varuje to korenino? Kdo naj odgovarja za družino pred Bogom in pred svetom? Mati? Pač, le v krogu družine! Zlobna roka pa sega tudi od zunaj. Tam zunaj mora braniti družino, za njen mir in prostor v družbi in svetu pa more in mora skrbeti le oče.

Oče je glava družine! Po božji in človeški postavi mu je naložena skrb za ženo in otroke, za zdravje družbe in za rod bodočnosti. Po njem in z njim bo družina tam zunaj dobila tisti pomen, ki ji je določen.

Oče je glava družine. Po njem bo cenil svet njegovo družino. Nanj bo letelo prekletstvo ali blagoslov otrok. Ne po materi in ne na mater! Zakaj, kjer ni na mestu oče, le malo zaleže ves trud matere. Očetu je izročena velika oblast in odgovornost. On naj oblači in hrani duše in telesa svojih otrok. Sam Bog mu jih izroča v varstvo, torej ne v lastnino. Le rednik in skrbni varuh jim je, ne tiran ali despot. Sam Bog bo od njega terjati končni obračun, vse duše nazaj, da mu jih vrne. Celó v drugi rod naprej gre njegova odgovornost, blagoslov ali prekletstvo. Oče je zgled, seme dobrega in slabega. Ako uči dobro, skazati se mora najprej sam dobrega. Slabo se pa itak samo in takoj vidi. Oče, ti pojdi naprej, to je zakon srečnega očetovstva in sreče v družini.

Torej je groza, sejati plevel, zanemariti družino, pustiti jo padati tja v tretji rod. Torej je slava in hvala, ki gre dobremu očetu tja v tretji rod. Torej je biti oče huda stvar, pretežka zadeva. Zdaj pač razumemo, da oče biti ne moreš, ako te sam Bog ne podpira, ako ga vsak hip ne kličeš in vabiš v svojo družino, ako ni stalni dnevni gost za tvojo mizo. Oče brez vere in Boga pač ni oče! Kje naj sicer jemlje moč za žrtve in odpovedi, ki jim ni konca; kje za vodstvo in pouk, za strašno odgovornost pred svetom in Bogom!

Ali: možato je!

Fant je sam in skrbi le zase. Vse je njegovo. Oče ni nikoli več sam in nič ni njegovega. On sam je last družine, za katero izgoreva, prav tako, kakor izgoreva za družino mati. Za dušo in telo, za obleko in jelo, peterim, deseterim! Vsem enako, za vse z vsemi silami, noč in dan, za skupno srečo in moč. Raste ponos in zavest, oče šele si mož! Kaj ti pomaga naslov, za katerim se pehaš in bližnjega uničuješ; ako pa nisi oče na svojem mestu, nisi mož! Zdaj šele in tak šele bi smel reševati zadeve, ki tičejo javnost in družbo.

In nadvse lepo je!

Očetovstvo ti daje osebno zadovoljstvo in zadoščenje za žrtve in trud. Ako nikjer drugje, v družini te bodo upoštevali in poslušali, ubogali. Ako nikdo, otroci ti bodo odkrito in vedno hvaležni. Vsak hip te čakajo, da jim pomagaš, se zanje žrtvuješ, jih učiš in va-

ruješ. Tu pač velja, da je dajati slajše kakor jemati, žrtvovati slajše kakor uživati, pametneje hraniti kakor razmetavati.

Imeti očeta je pol življenja.

Pa da si ga imel le par let, da ti le v spominu živi, lažje ti teče življenje. Njegov blagoslov gre s teboj in s srečo se nanj spominjaš. Kaj šele, ako še živi, ko si že oče sam. Ako nikoli prej, boš začutil zdaj, kaj je družini pravi oče! Dvakrat začutil, kaj dobri, zgledni oče!

Tedaj šele veš, kaj je pomenil tebi oče! Drugi le sebe, ti vodiš družino in jo vladaš. Ta še sebe ne, ti pa varuješ celo družino. Oni le zase, ti za vse svoje skrbiš; le tako postaneš zmožen, še za druge skrbeti. Javna skrb!

Pa to so besede! Naj ostanejo zapisane, da nam ne zmanjka vere vase in v blagoslov zdravega očetovstva. Naj bo zato za očetni dan odpahnjeno polkence v našo očetno kamrico. Najlepši so pač spomini!

Vrneš se domov na kmete, na kratek oddih. V senci ležiš in si zakriješ oči. Vidiš ga v hiši, ko te liki žirafa preganja za javorjevo mizo, v prvih hlačah, zamazanih in mokrih. V nedeljo popoldne moli s teboj in pokuša materin sladkor v omari. Stikata po gmajni za gnezdi, kosi in fazani. Po mejah in vozarah, njivah in lesu. V nedeljo in delavnik, vedno v razgovoru. O ti očetni pogovori in otroška vprašanja, ki nimajo konca. Oče je ponosen, ti pa si srečen.

Zdaj si dorastel, daleč od doma te je vrglo v vrtnec življenja. Imaš kopo otrok. Zdaj veš, kaj ti je bil oče, kako moraš biti ti oče otrokom. Da bo lep spomin in večna hvaležnost. Vedno so za teboj. Polna usta vprašanj, polne oči sreče, polno srce čiste ljubezni in hvaležnosti.

Moji so zdaj trije. Petletni Janez, sedemletni Tone, polletna Meta. Pa bi me bili zadnjič kmalu spodnesli. Rešil me je šolar, mali učenjak.

Teden dni pred godom sem zaslutil, da se nekaj pripravlja. Mamica je učila otroke voščila. Nisem jih izkušal, saj sem videl, da le s težavo držijo svojo skrivnost.

Na godovni dan pride prvi svečano: »Prikoracam, prikobacam in povedati želim: ljubi očka, dragi očka, vse najboljšo ti za god — želim.« Izroči darilo, nato ga obdarujem. Prav.

Pride drugi: »Očka moj. Šest let sem star, pa še nikoli nisem nič za god ti dal (jaz: e, e); pa tudi letos ne bo nič, ker sem premajhen še fantič (jaz: a, a). A voščil bom pa kar za dva, za Metiko in Janeza (jaz: u, u), da včakal bi še mnogo dni, želi iz vse duše sinček ti.« Imenitno. Obdarujem dvojno.

Tedaj se priplazi starejši: »O maloriš! Nič ni dal, pa je dvakrat dobil.«

Kaj hočete!

Pri nas je v družini stokrat lepo.

Praznujte še vi očetni dan, pa bo še pri vas tako!

Večna ločitev. Zakonca Sirec sta se spet sprla. Ona: »Grem domov k svojim staršem in potem je med nama za vedno konec, da veš!« — Žena začne pospravljati svoje stvari, mož pa je miren in ravnodušno položi na mizo dva kovača. Žena opazi denar in pravi: »Čemu to?« — Mož: »Za avtobus domov.« — Ona: »To je premalo! Kje je pa denar za nazaj?

Smrt tudi mladim ne prizanaša

Ledi Maks je bil že več let nameščen kot trgovski poslovodja pri trdki Zangger Franc, veletrgovini špecerijskega in kolonialnega blaga v Celju. Meseca marca 1935 se je zavaroval pri »KARITAS« na doživetje. Zavarovalna vsota naj bi se mu izplačala po preteku 20 let. Če bi pa prej umrl, naj bi zavarovalno vsoto prejela njegova žena ga.

Hela Ledl. Toda ni mu bilo usojeno, da bi sam prejel zavarovalno vsoto. Brezobzirna smrt mu je prekrizala življenjske račune. Dne 27. novembra 1938 je Ledi Maks umrl za prisadom v goltu (posledica angine). Star je bil komaj 35 let. Bil je vzoren mož in dober oče. Zapustil je ženo in neposkrbljenega šestletnega sinčka.

Z izplačano zavarovalno vsoto si bo mlada vdova veaj nekoliko pomagala v začetnih gmotnih težavah, v katere je zašla zaradi nepričakovane moževe smrti.

NUJNO OPOZORILO

Pripetilo se je, da je zavarovaneec KARITAS nasedel gostobesednemu prigovarjanju zastopnika neke podobne zavarovalnice in mu izročil polico v nadi, da bo tam bolje zavarovan. Kmalu nato je zavarovaneec umrl. Položaj je sedaj tak, da ne bodo svoji ničesar dobili ne pri KARITAS in še manj pri oni drugi zavarovalnici. Zato pa ne izročajte svojih polic nikomur, ki se ne more izkazati kot zastopnik Vzajemne zavarovalnice oziroma njenega oddelka KARITAS! Vsaka izročitev police nepoklicanemu je za Vas čista izguba! Če pa že menite, da Vam nudi katera zavarovalnica boljše pogoje, potem se vsekakor prej obrnite na Vzajemno, da Vam natoči čistega vina. Ni namreč vse zlato, kar se svetli!

S kmetov. Sekačev Julče ima bujne in skodrane laske. Pa so ga nekoč občudovali letoviščarji in je eden izmed njih menil: »Fant izgleda, kot bi imel na glavi plast sena.« — Julče je sicer šele 9 let star, a dražili ga vendar le ni dobro. Tudi sedaj se je dobro odrezal: »Sem si mislil, ker stoji toliko oslov okoli mene.«

Kjer te ne srbi, se ne... To je spoznal Pišekov Tone. Srečal je domačega gospoda, ki mu je pravkar veter odnesel klobuk. »Zakaj si pa klobuk na glavo ne pribijete?« je ziniil Tone. — »Saj bi si ga, če bi bila moja glava iz take snovi, kot je tvoja,« se je odrezal gospod in Tonetu se je podaljšal nos kot za pustno šemo.

Nepokvarjeni ljudje.

V gorsko vasico pride zvečer izletnik. V vaški gostilnici dobi prenočišče. Preden leže spat, postavi čevlje zunaj pred sobna vrata, da bi mu jih čez noč očistili. Ko pa jutraj vstane, vidi, da so čevlji še vedno blatni. Jezen pokliče gostilničarko in jo nadere: »Čemu pa, mislite, sem postavil čevlje pred vrata?« — Gostilničarka: »Hm. Saj smo tudi sami to ugibali. Naposled je pa mož dejal, da ste bili najbrž pijani.«

Zavarovalniška posvetovalnica

M. A. Dobrova. — Vprašanje, ki mi ga stavljate, ni novo. O njem smo v »Naši moč« že ponovno pisali. Ker pa se še vedno dogaja, da ljudje ne morejo razumeti, zakaj zavarovalnica odklanja izplačila zavarovalnih vsot v primerih, če je zavarovanec vedoma zamolčal ob pristopu kako svojo pomembno bolezen, Vam odgovorjam obširneje. — V vsem pravem in solidnem zavarovalstvu cellega sveta obstoji načelo, da je mogoče življenjsko zavarovati le zdravega človeka. Le pri zelo dolgotrajnih obolenjih je včasih mogoče tudi sprejem bolnega človeka, a to pod čisto izjemnimi pogoji. Rak kakršnekoli vrste med taka obolenja ne spada. Zato zavarovalnica pri sprejemu v zavarovanje ponudnika izrecno vpraša, če morda ne boluje na raku. Ako ponudnik izjavi, da te bolezni nima, mu mora zavarovalnica verjeti. Rak je namreč taka bolezen, da jo prizadeti prav gotovo čuti, čeprav ji morda sprva ne ve imena.

Vaša teta je umrla za rakom, in to potem, ko je bila komaj 26 mesecev zavarovana. Dognano je, da je takrat, ko je podpisala pogodbo, že imela rakaste bule, da pa jih je previdno zamolčala. S tem je zavarovalnico zapeljala v zmotu, ker bi je zavarovalnica nikdar ne sprejela v zavarovanje, če bi bila ona tiste bule le malo omenila.

Vi pravite tudi, zakaj sprejemamo ljudi brez zdravniške preiskave v zavarovanje. Res, če bi bil Vašo teto preiskal zdravnik, bi je gotovo ne sprejeli. Ker pa je sama izjavila, da je popolnoma zdrava in da ni nobene druge bolezni prebolela kot pred 20 leti grižo, potem zavarovalnica nima nobenega povoda dvomiti nad njenim zdravjem. Saj jo je potnik še prav posebej opozoril, da zavarovanje ne bo veljalo, če kaj napakega navede, in ona se je pod to izjavo celo dvakrat podpisala.

Kaj bi se zgodilo, če bi zavarovalnica sprejemala bolne ljudi v zavarovanje in bi ob smrti takih zavarovancev izplačevala zavarovalne vsote? Zgodilo bi se, da bi se vsakdo hitro zavaroval, ko bi resneje obolel. Posledica bi bila, da bi zavarovanci prav hitro umirali. Od kod naj sedaj vzame zavarovalnica sredstva za izplačilo zavarovalnih vsot? Nekaj časa bi si morda pomagala na ta način, da bi zahtevala plačilo neprimerno visokih premij. Če bi pa bile premije prav hudo visoke, bi jih zavarovanci le težko plačali. Tako vidite, da se ob tem razmišljanju sučeva v začaranem krogu, iz katerega je le en edini izhod: Priznati umestnost načel, na katerih sloni vsako pametno zavarovanje.

Tudi Vam ne gre v glavo, zakaj Vam zavarovalnica ni povrnila vsaj vplačanih premij. KARITAS res povrne vplačane premije, če kdo umre v teku čakalnega roka. Pri Vaši teti pa to ne pride v poštev, ker ni šlo za čakalni rok, temveč za napačne podatke ob pristopu. Zavarovalnica je vse do tetine smrti bila prepričana, da ima zavarovano zdravo žensko. Zato je vplačane premije po splošno veljavnih načelih mirno porabljala za kritje tako zvane rizikopremije in za režijske stroške. V zavarovalni stroki pravimo, da se premija sama sproti porabi. Zato Vam zavarovalnica ne more ničesar povrniti, ker prav za to svrhu kljub vsemu svojemu premoženju nima nobenega kritja.

Bodite prepričani, da bi zavarovalnica mnogo rajši imela same zadovoljne ljudi okrog sebe, kot pa da mora odklanjati izplačila in si posredno škodovati, ker ljudje njenega upravičenega stališča ne morejo razumeti in jo zato krivično obsodijo. Razmislite vse to še enkrat temeljito in uvideli boste, da imamo prav. Če bi ravnali drugače, bi se lahko jezili na nas oni zavarovanci, ki so pravilno zavarovani in pričakujejo od zavarovalnice, da bo v vsem ravnala tako, kot je ob sklepu zavarovanja obljubila.

»Nemogoče si je predstavljati, kako v naši fari kupujejo s starimi bolnimi ljudmi. Piše vendar kar več o pogubnosti raznih spekulativnih samopomočih!« — Tako nam piše prijatelj iz neke župnije na Dolenjskem. Je res neverjetno, da ljudje še danes, ko je bilo o pogubnosti samopomoči že toliko zapisanega po vsem našem časopisu, nasedajo tej sodobni zmoti. Vse pametne ljudi pozivamo, da si dobro prečitajo pravilnik o humanih ustanovah, o katerem smo govorili v januarski »Naši moči«. Iz njega bodo razvideli, da samopomoči, take, kot jih zastopajo še vedno razni izglabljeni, sploh ne morejo obstajati in je zaradi

Petelin Stane, Ljubljana:

Zaman načrti za bodočnost ...

Pri Grmovih v Hudem kotu so imeli ženitovanje. Sin Janez je z Maričko iz revne bajte starega Jošta stopil pred oltar. Skromna, pa vesela družba gostov je bila zbrana v hiši. Sum in petje razigranih svatov, vmes pa odmevajoči zvoki harmonike so polnili ozračje okrog hiše. To ni bilo navadno igranje na harmoniki, ampak bučanje orgel in poznalo se je, da meh na harmoniki razteguje človek, ki mu ta posel ni najtežji. Davno se je že stemnilo in med poskočnimi takti stare slovenske polke se že čujejo zamolčki udarci nakovanih čevljev ob tla, znak, da je svatovski veselje že vse prevzelo.

Zunaj pa je jug, ki je nenadoma nastopil, s svojo toploto odgaljalo ledeno skorjo. Zdaj pa zdaj je s trusem pognalo snežno plast raz strehe, da se je stresla cela stavba. Veselje pri Grmovih pa je trajalo dalje.

Oče Martin je posestvo izročil sinu Janezu. Ni bilo bogatije. Vse, kar je bilo Grmovega, je bilo napojeno s trdom in znojem starih. Mater je že pred enim letom pobralo, očetu pa so moči silno opešale. »Naj še mladi malo delajo in skrbijo,« si je mislil, poklical notarja, pa so se pogovorili. Janez pa tudi ne more sam gospodariti in gospodinjiti, zato se je oženil. Dote nevesta k hiši ni prinesla, pa je dobil vsaj pridne roke.

Čas je potekal. Nova pomlad se je približala. Pripraviti se bo treba na delo, zgrabiti za plug. Polje bo poklicalo. — Skrbil so se pričele kopčiti. »Polje moramo obdelati,« je večkrat Janez dejal svoji ženi, »četi bi jo treba drugo izvršiti ponoči. Delovnih rok nam manjka. Pa Bog daj, da bo letina dobra, da ne bomo lačni in da bomo tudi kakšen dinar zaslužili.« Počasi se jima je odpirala vsa resnica življenja, kjer nosita vso odgovornost za dom le ona dva. Trdo je življenje, pa je človek vesel, da more trud polagati za družino in dom.

Očeta je materina smrt zelo potrla. Zadnje leto se ni več dosti brigal za gospodarstvo. Mlada dva sta morala obnoviti staro, polomljeno orodje, hlev je ostal skoraj prazen, poleg tega pa davki in zavarovanje. Denarja bo zmanjkalo, sta kmalu po prevzemu gospodarstva spoznala.

Nekega dne je vreme nagajalo. Dež je v malih presledkih rosil ves dan. Za pogovore ni bilo časa, ta dan pa so pri kosilu, kjer so se dnevno edino shajali, nekoliko poseleli. »Oče,« pravi Janez, »davek sem moral plačati, drugače bi nam še to kravo, ki jo imamo v hlevu, prodali. Kaj pa zavarovanje?« Očetu je ta možnost sinova ugajala, takoj je vedel, da bo Janez na njihovem

skupnem domu dobro gospodaril. On na zavarovanje ni polagal take važnosti. Že lansko leto, decembra meseca, ko je sklenil sinu izročiti posestvo in ko je od Vzajemne prejel opomin, je pisal pismo, naj ga za denar nekoliko počakajo. Odgovorili so mu, da izjemoma. Danes pa je rok že potekel, premija pa še ni plačana. Sinu je zavarovanje skoraj zamolčal. Janez pa je tudi to drugače gledal. Nekaj časa je molčal, potem pa dejal ženi: »Jutri se odpravim v Ljubljano. S menoj je tam. Ti pa pripravi v koš nekoliko čebule, ki smo jo lani pridelali, in nekaj jaje, da jih bom tam prodal.« V mestu je prodal vse, kar je žena spravila v koš, in se s praznim oglasil pri Vzajemni. Povedal je, da je sedaj on gospodar, naj zavarovanje prepišejo nanj, da bo plačal premijo, in naj oprostijo, da toliko časa ni bilo denarja. Premija je bila s stroški precej visoka, tako da mu je zmanjkalo za vožnjo z vlakom domov. Izstopil je na predzadnji postaji pred Hudim kotom.

Žena ga je pričakovala, oče pa je ves dan nevoljen zmajeval z glavo: »Tako lep dan, pa je odšel v mesto, namesto na polje.«

Vesel je Janez prisopihal čez hrib pozno zvečer in dejal očetu: »Mene je Jur, ki je zastopnik Vzajemne, dobro podučil o zavarovanju. Tudi »Naša moč« sem prebiral. Zavarovanje bo od sedaj naprej pri nas na prvem mestu. Brez smisla je kovati načrte za bodočnost, če ni zavarovanje plačano, ko nas nesreča lahko doleti vsak čas. Le hvala Bogu, da nas že ni, saj se v življenju najraje zgodi ravno obratno, kakor želi človek.«

Tako brezskrbno kakor ta večer mlada Grmova še nista zaspala. Očetu pa se je sanjalo, kako je Janez zvrhan voz detelje, ki se je hotel prevrniti, s svojo lastno močjo obdržal v ravnotežju. Drugo jutro pa je dejal sinu: »Ti boš pa boljši gospodar, kakor sem bil jaz.«

Pred sodiščem: Sodnik: »Obtoženec je ukradel kar 16 zimskih sukenj.« — Zagovornik: »Visoko sodišče naj upošteva, da je letos izredno dolga in ostra zima.«

Pravilnik za izvrševanje uredbe o ustanovitvi poslovnih rezerv

Naša zavarovalniška zakonodaja se v zadnjih letih razveseljuje izpopolnjevanjem. Država pač čuti, da je zavarovalstvo lahko v državnem gospodarstvu posebno pomembna postavka. Da bi zagotovila varnost onih sredstev, ki jih zavarovanci, vlagatelji in zadržniki zaupajo zavarovalnicam in denarnim zavodom, smo lani dobili uredbo o ustanovitvi poslovnih rezerv in rezervnih skladov pri zavarovalnih podjetjih, ustanovah socialnega zavarovanja, denarnih zavodih in zadržnih organizacijah kakor tudi o delnem nalaganju teh rezerv in rezervnih skladov v državne vrednostne papirje. K tej uredbi so »Službene novine kraljevine Jugoslavije« dne 26. decembra 1938 objavile še pravilnik. Nas zanimajo predvsem določbe, ki se tičejo zavarovalnic.

V čl. 1. pravilnika je ugotovljeno, da obstoji dolžnost ustanovitve poslovnih rezerv in rezervnih skladov zaradi zaščite zavarovancev, vlagateljev in zadržnikov. Zato so prizadeta podjetja dolžna nalagati del rezerv in rezervnih skladov v notranja državna in od države zajamčena dolgoročna posojila. Tako naložbo smatra pravilnik za dobičkonosno in varno.

Zavarovalna podjetja morajo 25% vseh svojih matematičnih rezerv naložiti, namesto v kratkoročne in ostale državne vrednostne papirje, v celoti le v notranja državna in od države zajamčena dolgoročna posojila.

Od prirastka matematičnih rezerv, in sicer od 1. julija 1938 dalje, pa morajo zavarovalnice nalagati v taka posojila kar 40%. In sicer mora opraviti zavarovalnica tako naložbo vsako tromesečje za minulo tromesečje po približnem prirastku matematičnih rezerv in po odbitku posojil. O tako opravljeni naložbi za minulo tromesečje morajo zavarovalnice takoj poročati ministrstvu za trgovino in industrijo. Končni obračun o zneskih, ki jih je treba tako naložiti, pa se mora napraviti v treh mesecih po odobritvi letnih računskih zaključkov. Ostanek matematičnih rezerv sme biti naložen v druge vrednote, kot to predpisuje uredba o nadzorstvu nad zavarovalnicami.

Začetni s 1. julijem 1938 morajo vse zavarovalnice nalagati v notranja državna in od države zajamčena dolgoročna posojila 40% prirastka statutarne rezerv in skladov. Ta naložba se mora opraviti najdalj v treh mesecih po odobritvi računskih zaključkov. Ostanek statutarne rezerv in skladov se sme nalagati v nepremičnine ali v druge vrednote kakor tudi v državne vrednostne papirje.

Podružnica tuje zavarovalnice, ki opravlja v državi zavarovalne posle katerekoli vrste, mora v petih letih, t. j. do 1. julija 1943, naložiti v notranja državna in od države zajamčena dolgoročna posojila celokupni znesek, ki ji je dotiran po uredbi o nadzorstvu nad zavarovalnicami. Državi

vrednostni papirji, ki jih polože tuje zavarovalnice kot varščino za poslovno dovolitev v državi, se ne smejo upoštevati kot naložba v notranja in od države zajamčena dolgoročna posojila.

Kakor za zavarovalnice predpisuje pravilnik rezervne sklade in odreja odstotek obveznega nalaganja v državna posojila tudi za ustanove socialnega zavarovanja ter za vse zasebne domače in inozemske denarne zavode ter kreditne in zavarovalne zadruge.

Vse vrednostne papirje državnih in od države zajamčenih dolgoročnih posojil, ki jih podjetja nabavijo po tem pravilniku, smejo podjetja v svojih letnih računskih zaključkih izkazati po tisti vrednoti, po kateri so bili nabavljeni, po imenski vrednoti pa, če je bila nabavna vrednost nad imensko. Glede izkazovanja državnih vrednostnih papirjev, ki so bili nabavljeni za rezervne sklade po uredbi za zavarovalna podjetja, veljajo določbe pravilnika o bilansiranju vrednostnih papirjev, v katere so naložene matematične rezerve.

Vse ustanove, ki jih obsega uredba o ustanovitvi poslovnih rezerv itd., morajo v svojih zaključnih računih izkazovati kot posebno postavko vrednostne papirje, nabavljene po predpisih te uredbe in pravilnika. Prav tako so vse te ustanove dolžne redno pošiljati ministrstvu financ in pristojnemu ministrstvu seznam vseh vrednot, nabavljenih po tej uredbi in pravilniku. Prav

tako morajo te ustanove pošiljati svoje zaključne račune, ko se odobrijo, finančnemu in pristojnemu ministrstvu.

Brez predhodne odobritve ni mogoče odsvojati, dajati v zastavo ali v uporabo vrednostne papirje notranjih državnih in od države zajamčenih dolgoročnih posojil, ki so nabavljeni po tej uredbi in pravilniku.

Donos amortizacije teh vrednostnih papirjev se mora v celoti zopet porabiti za naložbo v vrednostne papirje.

Za točno izvršitev predpisov uredbe in pravilnika se smejo uporabljati vse obveznice notranjih državnih in od države zajamčenih dolgoročnih emisij in obveznice ter zastavnice zunanjih državnih in od države zajamčenih posojil, v kolikor so njih kuponi plačljivi v dinarjih in smejo biti predmet borznega poslovanja na domačih borzah. Pod dolgoročnimi emisijami je razumeti vsa notranja državna in od države zajamčena posojila, katerih amortizacijski rok je daljši od 10 let.

Za točno izvršitev predpisov uredbe in pravilnika so osebno odgovorni upravni, nadzorni in vodilni organi podjetja, ki morejo biti kaznovani na globo od 5000 do 50.000 din. Te globe se v nobenem primeru ne smejo v katerikoli obliki prenesti na podjetje.

tega vsak dinar zanje proč vržen. Zdaj hodijo ti agenti okrog ljudi in jim kažejo časopisna poročila, po katerih se je cela vrsta raznih samopomoči pritožila proti pravilniku o humanih ustanovah, ter pravijo: »Vidite, to bo vse izpremenjeno, samopomoči bodo ostale.« Toda v taki trditvi je dvojna laž. Pravilnik ne bo spremenjen, vsaj ne tako, kot si ti ljudje želijo; samopomoči, ki jih zastopajo, pa nikdar ne bodo mogle poslovati. Ena bistvenih zahtev za delovanje samopomoči je namreč po pravilniku tudi ta, da nihče ne sme prejemati kakih provizij in zaslužkov na račun posredovanja takih zavarovanj. Da pa nihče ne bo zastoj hodil po svetu in zbiral člane za samopomoč, to je pa več kot jasno. S to odredbo hoče pravilnik doseči, da bodo samopomoči delovale res samo tam, kjer ljudje brez slehernega prigovarjanja in iz lastne potrebe ter zaradi enotne koristi želijo vzdrževati pomožno blagajno. V takem ozkem krogu se vsi med seboj poznajo, poznajo gnotne, socialne in zdravstvene razmere svojih članov ter res lahko vodijo samopomoč na pošten način. S tem, da nihče ne sme pri samopomoči nič zaslužiti, postanejo samopomoči res človekoljubne ustanove. Take samopomoči so pa mogoče le v krogu ljudi istega stanu ali vsaj istih socialnih razmer ter z delokrogom, ki se razteza na čim manjše ozemlje. Za take človekoljubne samopomoči, ki so po pravilniku dovoljene, se pa seveda dosedanjí voditelji dosedanjih samopomoči ne pulijo, ker prf teh ne bi imeli mastnih zaslužkov na račun ljudske lahkovernosti. Poudarjamo, da mislimo tu predvsem na one samopomoči, ki jim je postalo v Sloveniji prevroče, pa so se preselile na Hrvaško in v Dalmacijo, da bi tam manj kontrolirano »osrečevale« Slovence.

C. K. — Moste. K Vam je prišel zastopnik neke tuje zavarovalnice in Vas nagovarjal, da odstopite od Vzajemne in se zavarujete pri njem. Vi pa veste, da je bil dotični človek v »Naši moči« preklican. Sedaj izprašujete, kako more druga zavarovalnica sprejeti v službo človeka, ki je bil od Vzajemne preklican. — Odkrito povedano: Tudi nam se vidi to čudno. Vsekakor bi bilo dobro, da bi bili tistega človeka vprašali, kakšno je njegovo pooblastilo. Mogoče pa niti pri tuji zavarovalnici ni v službi, temveč Vas je hotel enostavno opehariti. Če Vzajemna nekoga preklicuje, ima za to zelo važne razloge. Najpametneje napravite, če s takimi ljudmi o zavarovanju ne govorite. Ako pri naši domači Vzajemni zavarovalnici niso mogli z uspehom delati, bodo tem manj pri kateri drugi. Zelo značilno za vrednost takih ljudi je, da sedaj na vse kripelje zabavljajo čez Vzajemno, dočim je niso mogli prehvaliti, dokler so uživali pri njej kruh. Tudi to Vam lahko povemo, da nikogar ne izločimo iz vrst naših sodelavcev, ne da bi mu dali priliko se poboljšati. Če pa enkrat vidimo, da vsi opomini nič ne zaležejo, posežemo po skrajnem sredstvu, da obvarujemo dober glas zavoda in naših sodelavcev.

Iz jelševine ne boš napravil jeklenega žeb-lja. Iz duhovno trhle družine ne rastejo značaji.

Ilustracije in klšeji
dajo reklami šele pravo lice. — Za reklamo v visokih nakladah uvažujte le offsettisk, ki je danes najcenejši!

**Kamenotiske Knjigotisk
Bakrotisk & Klišarna
Litografija & Offsettisk**

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA
LJUBLJANA
KOPITARJEVA UL. 6**

KMETSKA POSOJILNICA

LJUBLJANSKE OKOLICE • r. z. z n. z.

v LJUBLJANI, Tyrševa cesta 18

Nove vloge

vsak čas razpoložljive!

Za vse vloge nudi popolno varnost • Otvarja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle
• Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod, ustanovljen leta 1881.

Obrestuje po 4%

Vloge proti odpovedi po 5%

U boj proti tujkam!

V januarski številki smo razpisali nagradno nalogo na ta način, da smo objavili 12 stavkov iz slovenskega časopisja. V teh stavkih so brez sleherne potrebe uporabljene tujke in še te je tiskarski škrat tako zmaličil, da je bila naloga naših reševalcev res težka. Saj je prispelo vsega skupaj komaj pet pravih rešitev. Vse druge rešitve so napačne. Iz tega naj bi se pisci učili, da ni res, da bi s tujko kako stvar določeneje povedali, kot je pa to mogoče s slovenskim izrazom. Če je v tujki tiskovna napaka, je taka tujka za povprečnega človeka gotovo brez pomena. Iz rešitev pa se vidi, da ljudje sploh nimajo smisla za tujko. Slovenski jezik ima dovolj bogat besedni zaklad, da lahko skoraj vsako stvar imenujemo z našim domačim izrazom. So nekatere tujke, ki so se tako udomačile ne le v našem jeziku, temveč tudi v jezikih velikih narodov, da so postale že sestavni del jezika. A po našem časopisju mrgoli tujih izrazov, ki jih je mogoče nadomestiti z lepo zvenečimi domačimi besedami, ali jih pa opisati. Kaj vse so naši pridni reševalci napisali, je razvidno iz sledečega (v okroglem oklepaju je tujka, kakor jo je pokvaril tiskarski škrat, razprto tiskana je pravilna beseda, v oglatem oklepaju so pa izrazi, ki so jih reševalci napisali):

1. To je stvar, ki slabo (regira) reagira [regilira, deluje, agira, vpliva] na svetlobo. — Po naše bi lahko rekli: Na to stvar svetloba ne vpliva dosti.

2. Mladi igravec je svojo (komisijsko) komično [pozicijsko, emisijsko, koncesijsko, komedijsko, komisijsko, režisersko, komedijantsko, poverjeniško] vlogo dobro rešil. — Pravilno bi se lahko stavek glasil: Mladi igravec je svojo šaljivo vlogo dobro odigral.

3. (Konkurenca) Konferenca [konkurz, konferenca, tekmovalje, influenca] je trajala pet dni. — Namesto konference imamo Slovenci posvetovanja.

4. Ob kongresu je bila veličastna (kulminacija) iluminacija [luminacija, manifestacija, aluminiacija, kuluminitacija, komemoracija, komunikacija] mesta. — Po naše: Ob kongresu (slavnostni prireditvi) je bilo mesto veličastno razsvetljeno.

5. Bil je zelo sposoben in je v službi dobro (protestiral) prosperiral [prospeval, eksistir, avanziral, naprediral, progresiral, protežiral, konvinkiral, laviral, projektiral, pomoviral]. — Po naše: ... je v službi dobro uspeval.

6. Njegova (diluvialna) individualna [aluvialna, primarna, dominantna, dividualna, jovalna, socijalna, ivalna, individuelna, lojalna] nota je brezmejna poštenost. — Mi bi rekli: Značilna poteza njegovega značaja je brezmejna poštenost.

7. Vsako jutro je moral narednik (revoltirati) raportirati [reportirati, pregledati, resonirati, revidirati]. — Pravilno: ... poročati.

8. To jutranje nastrojenje človeka naravnost (petično diplomira) poetično disponira [etično, deprimira, pesimistično, fizitično, odlično, animira, patetično, impresionira, imponira, apatično, razburja, petično, tipično, inspirira, revoltira, bogato poplaja]. — Pravilno: To jutranje razpoloženje vzbuja v človeku kar pesniški zanos.

9. V rimskih arenah so se borili (radiatorji) gladiatorji [radiktatorji, gladitorji].

10. Ta človek je grozna (flegmona) flegma [flegmatik, figura].

11. In naložili so posode z (deprimiranim) komprimiranim [komprisiranim, kompresiranim, koncediranim, deponiranim, depresiranim, deprimiranim, s kisikom, kondensiranim, deprisiranim, depuriranim, rafiniranim, destiliranim, imprimiranim] zrakom. Namesto »komprimiran« lahko rečemo Slovenci stisnjen, zgoščen, strnjen.

12. Misijonarjem primanjkuje mašnih (invencij) intencij [konvencij, invenkcij, subvencij, investicij, itervencij, potrebščin, relikvij, štipendij, inventur, beneficij, reverencij]. — Po domače bi rekli: Misijonarji imajo premalo plačanih maš.

Pri vsem tem je zanimivo, da je isto napako napravilo več reševalcev, kar pove, da ne gre pri njih za napako pri pisanju, temveč da so res mislili, da je n. pr. investicija isto kot intencija itd.

Ta skromen poizkus s tujkami dovolj nazorno kaže, da piše vsem razumljivo in z uspehom le tisti, ki se tujk varuje.

Ker je le pet reševalcev nagradno nalogo pravilno rešilo, jih seveda samo pet dobi knjižno nagrado. Ti srečniki so:

Edvard Šimnig, župnik v pok., Sp. Hudinja 33, p. Celje;

Vajdič Albertina, učiteljica v pok., Sp. Hudinja 33, p. Celje;

Rojnik Marija, šivilja, Sp. Gorče 11, p. Braslovce;

Veršnik Ivan, trgovec, Nova Štifta, p. Gornji grad, in

Remic Jože, gostilničar, Nova Štifta, p. Gornji grad.

Uvažnost dušika za ozimino!

Pred setvijo gnojimo z dušikom zato, da pomagamo razvoju mlade rastline ter jo krepimo. Mlada rastlina troši največ hranilnih snovi za rast in razvoj svojih korenin. Dušik vpliva zelo povoljno na razvoj korenin. Če pa ima rastlina močno razvite korenine, potem lahko boljše izkorišča vlogo in v zemlji nahajajočo se rastlinsko hrano. Rastlina, ki ima močno razvite korenine — kar pospešuje dušik —, izkorišča mnogo bolj ekonomično vlogo v zemlji in uporabi za rod 1 kg suhe tvarine mnogo manj vode. Gnojilni poskusi, izvršeni v Češkoslovaški po gg. dr. Klečič in dr. Fabianu, so pokazali sledečo zelo zanimivo sliko vpliva gnojenja na ekonomično potrošnjo vode od strani kulturnih rastlin:

Pri gnojenju z	je porabila rastlina (lucerna) za pridelek 1 kg suhe snovi
kalij + fosfor (KP)	748 kg vode
kalij + fosfor + dušik (15 kg dušika na 1 ha) KPN ₁ . .	429 kg vode
KPN ₂ (30 kg dušika na 1 ha)	350 kg vode
KPN ₃ (60 kg dušika na 1 ha)	304 kg vode

To pomeni, da se pri istih podnebnih razmerah in padavinah, torej pri istem vlažnem stanju zemlje, s pomočjo dušika pridela več rastlinske mase. To pa je zelo važno za slučaj suhega poletja. Zato je za ozimino zelo koristno, če jim pred setvijo postrežemo z dušikom, da se lahko dobro zakoreninijo. Posebno važno je to za rž, ki porabi od celokupno potrebnega ji dušika eno tretjino do polovice dušika že tekom jeseni in zime (v slučaju ugodne zime). Spomladi začne črpati rž dušik mnogo prej kot pšenica. Zato pozno spomladansko gnojenje rži z dušikom nima več učinka niti smisla. Slabo rž moramo pognojiti z dušikom takoj zgodaj spomladi, ko sneg skopni! Pšenici lahko pomagamo z dušikom tekom pomladi, pa je tudi boljše prej kot pozneje!

Za jesensko, zimsko in zgodnjo pomladansko gnojenje prihaja v poštev samo apneni dušik, ki deluje enakomerno in ne prehitro, se ne izpere, če je pomlad zelo deževna, učinkuje pa istočasno tudi kot desinfekcijsko sredstvo proti snežni žitni plesnobi, spomladi vzhajajočemu plevelu in proti ličinkam raznih škodljivcev.

APNENI DUŠIK je najučinkovitejši in najcenejši sredstvo za pomoč slabo prežimelim ozimninam! Na 1 k. jutro raztrosite fino in enakomerno na suho setev 100 kg (na 1 ha 200 kg) apnena dušika.

Mlin nad Savo

Nadaljevanje povesti izide v prihodnji številki.

Štiriletni Tonček se je zadušil (s fizičlom)

Meseca junija 1938 sta se zavarovala pri KARITAS Bertoncelj Ivan, posestnik na Golici (pošta Selca pri Skofji Loki), in njegova žena Franciška. Odločila sta se, da bosta plačevala (za vsakega) po 5 din mesečno. Zavarovalna vsota pri tako nizkem mesečnem prispevku res ni velika. Nekaj je pa vendarle. Blizu dveh jurjev je za vsakega, ker sta še razmeroma mlada. Naj pride smrt kadarkoli, za kritje pogrebnih stroškov je z zavarovanjem varno poskrbljeno. Kovača na mesec človek že še pogreši.

Bertonceljeva sta imela devet otrok. Morda sta pri sklepanju zavarovanja mislila tudi na brezplačno sozavarovanje svojih otrok. Saj je splošno znano, da nudi KARITAS svojim zavarovancem poleg raznih drugih ugodnosti še prav posebno ugodnost za družine z otroki. Če sta namreč za posmrtno zavarovana mož in žena, oziroma en preživeli zakonec in en otrok, so brezplačno sozavarovani tudi ostali otroci v starosti od 2. do 16. leta. (Posmrtnina za otroke od 2. do 7. leta je 300 din, od 7. do 16. leta 500 din.) Ta ugodnost velja tudi, če plačujeta mož in žena samo po 5 din mesečno. Pa ne samo to! KARITAS izplača celo dvojno pripadajočo zavarovalno vsoto, če se brezplačno sozavarovani otrok smrtno ponesreči.

Cetudi je morda Ivan Bertoncelj že ob sklepanju zavarovanja mislil na ugodnost brezplačnega sozavarovanja svojih številnih otrok, gotovo ni slutil, da bo blede smrt še isto leto posegla med njegove otroke. Najmanj pa bi človek pričakoval da bo prvi na vrsti Bertonceljev najbolj zdravi otrok, ki boleznijo sploh še ni poznal. V nekaj minutah je bil štiriletni Tonček zdrav in mrtev. Dne 12. decembra je sedel s svojim nekoliko starejšim bratcem na klopi v »hiši«. Tonček je dal v usta fizičlo. Takoj nato je skočil s klopi in dvakrat zakašljal, kakor da bi ga nekaj davilo. Tekel je dvakrat okrog po hiši, postajal ves modrikast in lovil sapo. Prišel je oče, ki je Tončka hitro dvignil in ga stresal. Tolkel ga je po hrbtu, a vse skupaj ni nič več pomagalo. Še kakih petkrat je ubogi Tonček mučno zadihal in umrl. Gospa zdravnica je rekla, da je Tončku ušel fizičlo v sapnik do pljuč in da ni bilo nobene pomoči več.

Bertonceljeve je nagla in mučna smrt živahnega otroka hudo potrla. Osem bratcev in sestrice pogreša zdaj svojega dragega brata. Tonček je bil srčkan fantek. Prav radi bi priobčili njegovo sliko v »Naši moč«, toda Tonček, žal, še ni nikoli stal pred fotografskim aparatom.

Bertonceljevim je KARITAS izplačala sozavarovalno vsoto v dvakratnem iznosu.

Nekaj besed o dobri kavi

Dobra kava je ponos vsake gospodinje. Kar pogledate jo, kako ji zažari obraz od veselja, če ste bili pri njej na obisku in če ste ji pohvalili kavo z besedami: »Take pa še nisem pila!«

Kakšne lastnosti mora imeti dobra kava? Ker imamo v družini deco, ne sme kava vsebovati škodljivega kofeina, ki ga ima v sebi tako zvana prava kava; torej pride v poštev edino žitna kava. Biti mora redilna, zdrava, poleg tega pa okusna, torej kolikor mogoče podobna po okusu pravi kavi. Vse te lastnosti združuje naša domača ržena žitna kava Žika. S pomočjo kaljenja se pretvori notranjost zrna v rženi slad; ta se pri praženju spremeni v karamelni sladkor, ki je zelo redilen, vpliva ugodno na živčevje in prebavila in Vam, kar je tudi važno, kavo zelo poceni. Žika rabi namreč zaradi velike množine slada zelo malo sladkorja.

Vse odlične lastnosti te naše domače kave pa dobite natančneje popisane v ilustriranem družinskemu listu »Žiki«, ki Vam nudi obilo zanimivih, zabavnih in poučnih povesti in črtic. Prejemajo ga brezplačno vsi odjemalci kave Žike in če ga želite prejemati tudi Vi, pošljite na dopisnici svoj naslov Pražarni Žiki v Ljubljani. Kakor smo že poudarili, je to naša domača slovenska trdka, ki Vam jo najtopleje priporočamo.

Nacionalizem in krščanstvo

Polagoma se je začelo oglašati časopisje s strokovnimi ocenami o najnovejši knjigi ljubljanskega vseučiliškega profesorja dr. Fr. Vebra: Krščanstvo in nacionalizem. Vse kaže, da je dr. Vebra s to knjigo naš slovenski svet naravnost presenetil. Tako piše v »Slovencu« dne 11. febr. 1939 dr. J. Jč. med drugim:

»Avtor si mnogo obeta od svojega dela: In če so vsa moja dosedanja izvajanja vsaj v načelu pravilna in ne vsebujejo samih napačnih, zmotnih postavk, tedaj menda tudi ne more biti dvoma, da je na kaj napačni poti vsak, ki meni, da bo to neobhodno potrebno — kulturno zavest našega naroda dvigal samo po poti neprestanega pobiranja resničnih krščanskih idealov človeka in družbe.«

Njegova knjiga bi res mogla zbuditi med nami složen nacionalni pokret, ki bi se opiral na naše krščanske narodne svetinje. Samo ko bi jo Slovenci in Jugoslovani brali! Toda kakršni Slovenci smo, se bodo ti in oni najprej vprašali, ali je pisatelj »naš«. Ako da, potem knjigo kupim, da podprem »našo« stvar, brati pa je ni treba, ker če je »naš«, tako vem, kaj je notri. Ako ni »naš«, ne kupim in ne berem. Zato bi v teh vrstah radi povedali na to in na ono stran, da je avtor »naš«, naš tu in tam in da bi ne smelo biti inteligenta, ki bi je ne prebral, ali bolje, ne premislil. Pisana je s toliko ljubeznijo do slovenskega naroda in do jugoslovanske domovine, obravnava tako temeljito življenjska vprašanja ob odločilni uri, da bi bil velik narodni greh, ako bi jo prezrli. Če bi bila izšla v francoščini ali angleščini, bi jo bilo treba takoj prevesti, tem bolj jo moramo biti veseli sedaj, ko je tako izvirno naša, ter jo morda prevesti v druge jezike. Bratom Čehom bi bila morda danes brez dvoma v veliko tolažbo in izpodbudo.

Veliki narodi so imeli svoje filozofe, ki so jim načelno utemeljili njihova nacionalna gibanja. Nemčija ima svojega Fichteja in druge. Vebrova knjiga je takšna, da bi mogla služiti za idejno podlago skupnemu slovenskemu narodnemu in jugoslovanskemu nacionalnemu gibanju. Filozof je storil svojo dolžnost, sedaj je vrsta na drugih.

Prednjim ostroumnim besedam ni kaj dodati. Iz njih je tudi dobro razvidna utemeljitev, zakaj je knjiga izšla na stroške zasebnika, tudi slovenskega narodnega delavca. Dolžnost Slovencev je, da sežejo po knjigi takoj.

Cena v celo platno vezani knjigi, ki šteje VIII + 240 strani velike oblike, je izredno nizka, t. j. le 50 din (poština 4 din). V originalne platnice broširana pa 35 din (poština 4 din). — Knjiga se naroča pri založniku: Ivo Peršuh, Ljubljana, Poljanska cesta 18-III.

ZAHVALA

Podpisani Cveton Matija, pos., Gor. Kamence št. 10, se zahvaljujem Vzemni zavarovalnici za izplačilo zavarovalne vsote kot požarno škodo, ko mi je 20. novembra 1938 pogorel kozolec.

Zato vsem priporočam domačo Vzemno zavarovalnico, kateri še enkrat kličem: Bog plačuj!

Gor. Kamence, 12. januarja 1939.

Cveton Matija, I. r.

Predlog. »Čujte, gospod Motovilec, avtomobil sem včeraj kupil pri vas. Hotel bi ga zamenjati.« — »Zamenjati?« — »I no, seveda, moji ženi namreč ni pogodu.« — »Potem pa kar svojo ženo zamenjajte!«

To je žena! Gospa Možgančkova je zelo odločna ženska. Gospod Možganček je kaj ponosen na njo, seveda, kadar je ni blizu. Pa je nekoč takole pripovedoval prijatelju: »Samo pomisli: Moja žena dela dopoldne v pisarni, zvečer je blagajničarka v kinu, po končani kinopredstavi pa še igra glasovir v kavarni.« — Prijatelj: »Kdaj pa potem spi?« — Možganček: »O, tudi to ima urejeno. Popoldne spi nekaj ur v izloženem oknu Pertinačeve trgovine kot reklama za nočne srajce in nočne halje.«